

de Jacht pzichter

Vakblad voor natuurtoezicht in Nederland

Uitgave van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht - Winter 2017

Interim-bestuur

Penningmeester: Jaap van der Hiele
Secretaris: Peter van Tulden

Secretariaat/ledenadministratie

Beulakerweg 65, 8355 AC Giethoorn
telefoonnummer: 06-57444047
secretariaat@natuurtoezicht.nl

Bankrekeningen

NL30 RABO 0313 2131 94 t.b.v. PHB cursussen KNVvN
NL22 RABO 0115 7225 99 t.n.v. contributies/donaties KNVvN

www.knvv.nl
info@natuurtoezicht.nl
K.v.K. 40477951

Lidmaatschap en donaties

Het lidmaatschap van de KNVvN staat open voor beëdigde Buitengewone Opsporingsambtenaren (boa's) die belast zijn met het toezicht in bos en veld. De contributie bedraagt € 65,- per jaar voor gewone leden. Niet-beëdigde toezichthouders kunnen de status van buitengewoon lid aanvragen. Na acceptatie bedraagt hun contributie € 45,- per jaar; inclusief een abonnement op 'de Jachtopzichter'. Opzegging van het lidmaatschap kan slechts tegen het einde van het verenigingsjaar (= kalenderjaar), mits schriftelijk en met in achtneming van een opzegtermijn van 4 weken. Ieder die niet in aanmerking komt voor het lidmaatschap maar die toch de belangen van het natuurtoezicht in Nederland wil ondersteunen, kan zich opgeven als donateur. De minimum donatie hiervoor bedraagt € 25,- per jaar.

Advertenties

Bedrijven of instellingen die willen adverteren in ons magazine, kunnen hierover inlichtingen krijgen bij het secretariaat.

Jaargang 29 - Winter 2017

COVERFOTO: STOCKFOTO NATUUR

In dit nummer:

- 3 Zonder strijd geen vooruitgang
- 4 Exit Jachtopzichter?
- 5 Samenvatting conceptbeleidsplan
- 6 Veldwaarneming Meester Stel...
- 10 Academie voor Natuurtoezicht
- 12 Stelselherziening deel V
- 14 Boekbespreking Het Prentenboek
- 15 Perfectie uit Tsjechië
- 18 Uit de politiepraktijk
- 20 Faunadag
- 21 Op pad met... Bert de Zeeuw
- 24 Verboden middelen
- 26 Berichten

Disclaimer

De inhoud van de Jachtopzichter is met grote zorg en zorgvuldigheid samengesteld. Artikelen worden vrijwel allemaal door deskundige derden, zoals juristen en medewerkers van Justitie, gecontroleerd. Aan de inhoud van dit vakblad zijn geen rechten te ontleen. Uitgever, redactie en auteurs vrijwaren zich van elke aansprakelijkheid op claims naar aanleiding van schade en/of letsel, ontstaan door handelingen door derden gebaseerd op de inhoud van de Jachtopzichter.

Redactiecommissie:

Reinier Broeks, eindredacteur
redactie@natuurtoezicht.nl

Praktijkvragen

C.J. van Geel 06 - 53 67 72 05
c.j.wildschut@hetnet.nl

Regiobestuurders en leden

J. Wansinck 0172 - 408 620
wansinck48@live.nl

Regiopolitie en Boa's/ Actualiteit Groene wetgeving

J. Assink 06 - 10 04 17 64
joop.assink@politie.nl
H. Hoekerswever 06 - 52 30 36 28
herbert.hoekerswever@politie.nl

Redactie-adres

Zaalboslaan 59
6881 RG Velp
redactie@natuurtoezicht.nl

Vormgeving en Druk:

digidruk VANDENHUL 06 - 54 72 31 82
www.digidruk.com

Kopij inzenden voor 14 februari 2018

Zonder strijd geen vooruitgang

Het gaat Nederland weer voor de wind. Consumentenbestedingen trekken aan, het vertrouwen in de economie groeit, zelfs buiten de Randstad dreigt de huizenmarkt oververhit te raken, in de zorg en de automatisering zijn de komende jaren nog nooit zoveel niet-ingevulde vacatures geweest. En wat ook toeneemt, is de behoefte aan ontspanning, aan afleiding, aan ontstressen. En waar kan dat beter dan in de natuur?

We hebben nogal wat natuur in Nederland. En alsof dat nog niet genoeg is, presenteren Staatsbosbeheer, Universiteit Wageningen en de houtsector vorig jaar een plan voor 100.000 hectare bos erbij. Gert-Jan Nabuurs, hoogleraar Europese bossen in Wageningen, zegt in een interview met de Volkskrant: 'Je kunt denken aan meer bomen in bestaande natuur- en recreatiegebieden, aan productiebossen in braakliggende bouwgrond en aan industrieterreinen. Het is een optelsom van uitbreiding, tijdelijke productielocaties, ander beheer en herstel van bestaande bossen.'

Zoveel nieuwe bossen, bij elkaar groter dan de Veluwe. Dat sluit perfect aan op de behoefte aan meer mogelijkheden om te recreëren. Ook het wild is er ongetwijfeld blij mee: meer en gevarieerder voedselaanbod, veel extra dekking, zeker in het begin, en ruimte voor uitbreiding van hun leefgebied. Bij al die ontwikkelingen hoort uiteraard toezicht: op de natuur, de jacht en de recreatie.

'Boa's, opgelet, want er is werk aan de winkel!' Dat zou je denken. Maar helaas, terreineigenaren en -beheerders hebben er geen geld meer voor (over). En de overheid heeft al helemaal geen belang. Laatst nog maakte de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland bekend dat de boa's uitsluitend worden ingezet tijdens kantooruren; van 8.00 tot 17.00 uur. De KNVvN noemt dit, als een van de ondertekenaars van een brandbrief aan Gedeputeerde en Provinciale Staten, een absurde en zorgwekkende ontwikkeling. Waarvan akte!

Maar beste leden van de KNVvN, er is dus toch werk aan de winkel. Aan u namelijk de uitdaging om werkgevers, terreineigenaren en -beheerders, politie en justitie, de politiek en de landelijke, provinciale en lokale overheid te enthousiasmeren en ervan te overtuigen dat de boa domein II onmisbaar is in onze veranderende maatschappij. U moet ze op zijn minst aan het denken kunnen zetten. Want uw kennis van het buitengebied en de groene wetgeving

zorgt ervoor dat iedereen maximaal kan genieten van ons kostbaarste bezit: de natuur.

Platform

De KNVvN wil het platform bieden om die missie uit te voeren want u bent ons bestaansrecht.

Zonder u geen vereniging.

Dus bundel de krachten, sla de handen ineen en vergeet tegenstellingen en persoonlijke belangen.

Help het nieuwe bestuur de draad weer op te pakken om van onze vereniging weer een zichzelf respecterende vereniging te maken.

Want alleen als we onszelf respecteren, krijgen we vanzelf het respect dat we al lang hebben verdiend en kunt u weer trots zijn op onze Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht.

Want alleen als we onszelf respecteren, krijgen we vanzelf het respect dat we al lang hebben verdiend en kunt u weer trots zijn op onze Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht.

Wij wensen u en uw naasten fijne feestdagen en een gezond en gelukkig 2018 toe.

■ Reinier Broeks - eindredacteur

mede namens de redactieleden:

Joop Assink

Cees van Geel

Herbert Hoekerswever

Jaap Wansinck

Exit jachtopzichter?

Komt er een eind aan het bestaan van de jachtopzichter? Nee, dat geloven wij niet. Jacht, beheer en schadebestrijding zullen altijd dicht bij ons blijven staan. Wel neemt het aantal fulltime jachtopzichters af. In die zin kunnen wij geen vereniging voor alleen jachtopzichters blijven. Niet als wij een vereniging willen zijn die iets wil en kan betekenen voor haar leden.

Als wij een luisterend oor willen vinden, in Den Haag of waar dan ook, zal duidelijk moeten zijn dat onze vereniging een substantieel aantal leden vertegenwoordigt. Dit kan niet meer met alleen jachtopzichters. Wij zullen open moeten staan voor andere type leden. Bijvoorbeeld leden die wat minder met jacht en jachttoezicht hebben of in verstedelijkte gebieden werken.

Hierbij is het van belang onze gezamenlijke belangen en interesses voor ogen te houden. Dit begint met NATUUR-toezicht. Onze motivatie is zorg en liefde voor natuur en landschap, waarbij wij willen zorgen dat de generaties na ons hier ook nog van kunnen genieten. Toenemende recreatiedruk en criminaliteit in het buitengebied maakt dat de leefbaarheid van het buitengebied onder druk staat. Leefbaarheid voor flora en fauna, bewoners maar ook voor bezoekers/recreanten.

De politie heeft steeds minder menskracht beschikbaar en wordt gedwongen te kiezen voor andere zaken waaraan prioriteit moet worden gegeven. Hierdoor neemt ook de kennis van het buitengebied en de groene wetgeving binnen de politie af. Dit maakt dat het belangrijk is dat wij, als professionele groene opsporingsambtenaren, invulling geven aan deze belangrijke maatschappelijke taak.

De vraag is nu: hoe geven wij samen onze vereniging vorm? Niet door over elkaar heen te vallen, ongefundeerd kritiek te leveren en aannames te doen. Wel door respect voor elkaar te hebben, vragen te stellen en weloverwogen meningen te uiten.

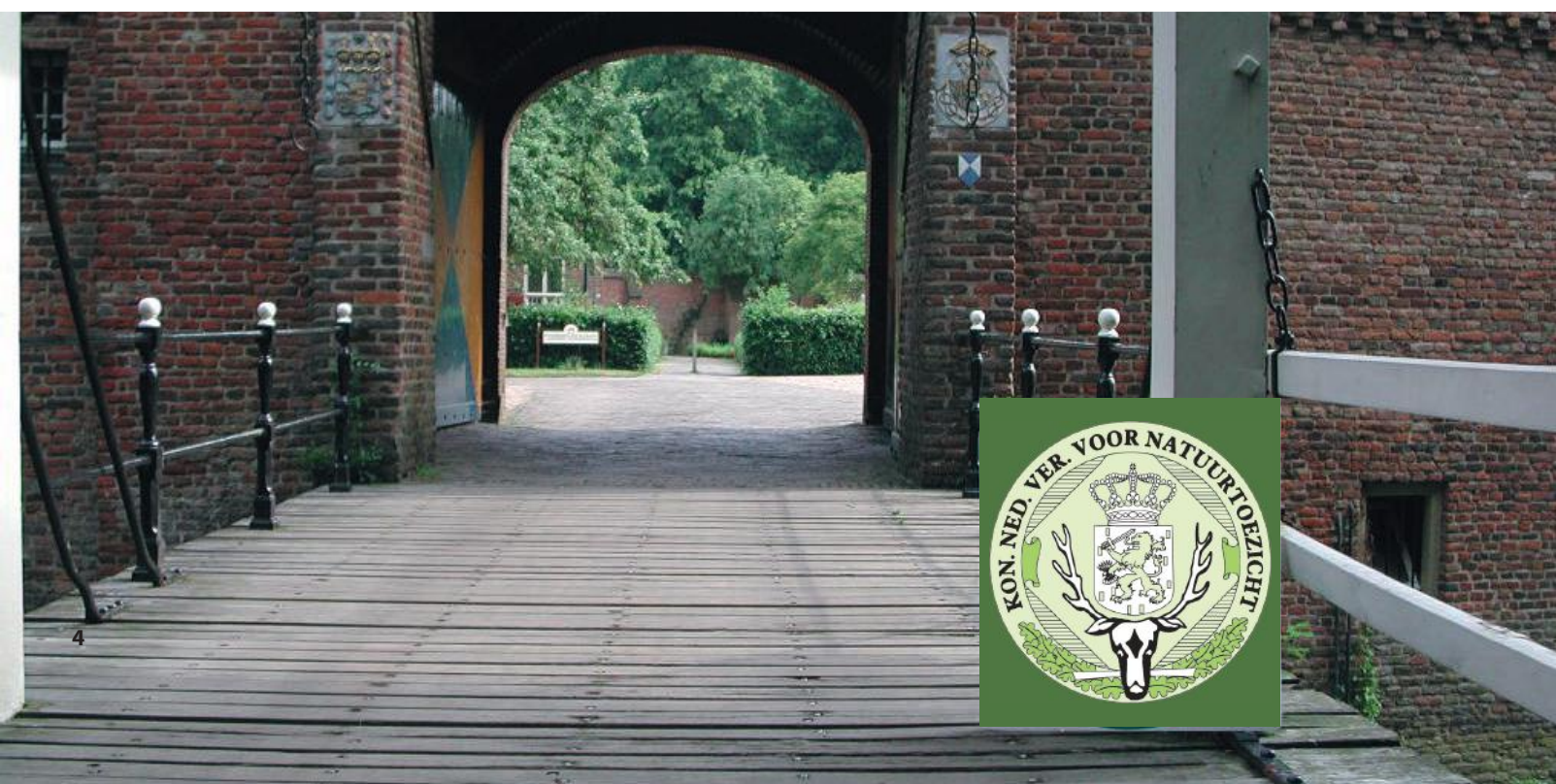
Wij zijn met een aantal leden bij elkaar geweest en hebben nagedacht over het wel en wee van de vereniging. Hierbij viel ons op, dat alleen al het praten met elkaar over onze interesses en belangen zowel perspectief als energie geeft. Hoe eenvoudig kan het zijn! Onze conclusie is dat de KNVvN de verbindende factor is tussen theorie en praktijk, de link tussen de politiek en de boa in het veld, maar ook een club waar we elkaar ontmoeten, zowel regionaal als landelijk, en waar ruimte is voor uitwisseling van kennis en ervaringen en gezelligheid.

Wij hebben onze gedachten samengevat in een conceptbeleidsplan dat wij graag met u delen. Op deze wijze hopen wij iets van onze energie en enthousiasme op u over te brengen. Tevens hopen we hiermee het nieuwe bestuur een indruk te geven van de opgave die, volgens ons is in te vullen. Zoals geschreven: het betreft een concept. Wij hebben de wijsheid niet in pacht, maar wij willen wel graag een vereniging zijn voor NATUUR-toezicht!

Op pagina 5, 1e kolom ziet u de samenvatting van het conceptbeleidsplan voor de KNVvN.

De ondertekenaars:

Robert Altena
 Joop Assink
 Ton Groothuis
 Herbert Hoekerswever
 Wim Kutterik
 Chris Volkmann

Samenvatting conceptbeleidsplan Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht

Missie

De vereniging staat voor NATUURTOEZICHT met als doel natuur en landschap te beschermen en bewoners/ bezoekers veilig in het buitengebied te kunnen laten verblijven. Dit doen wij door middel van wettelijk bevoegd en adequaat toezicht, uitgevoerd door professionele handhavers met opsporingsbevoegdheid. Als vereniging behartigen wij hiertoe de belangen van onze leden gerelateerd aan deze taak in de breedste zin van het woord.

Visie

De vereniging wil –intern- de leden faciliteren in het optimaal uitvoeren van hun werkzaamheden en extern hun belangen behartigen bij partners, werkgevers en overige partijen.

Intern

- Samen staan we sterk. We moeten onze krachten blijven bundelen en kennis blijven delen;
- We bouwen aan sterke regio's en de lokale betrokkenheid vergroten;
- We bieden cursussen en oplossingen die aansluiten bij de behoeften van onze leden;
- Bij juridische problemen ondersteunt de vereniging door advies en bemiddeling;
- We werken aan het faciliteren van onze leden met kennis en een goede uitrusting, zodat ze hun werkzaamheden optimaal kunnen uitoefenen.

Extern

- Samen staan we sterk. We kunnen het niet alleen en zijn mede afhankelijk van werkgevers, justitie, etc. Daarnaast moeten we open staan voor samenwerking met TBO's;
- We behartigen de belangen van onze leden bij externe partijen;
- We creëren draagvlak, begrip en urgentie bij externe partijen en (potentiële) werkgevers;
- We vertegenwoordigen de leden op relevante vergaderingen en bijeenkomsten.

Hiermee hebt u een compacte weergave van het concept beleidsplan gelezen. Uiteraard ontkomen we in een dergelijk plan niet aan een aantal mooie volzinnen. Deze zijn echter uitgewerkt in concrete doelstellingen. Het concept beleidsplan wordt u op een later nog te communiceren moment, met de concrete doelstellingen, in een ALV voorgelegd waarna hierover gesproken en gestemd kan worden. Op deze wijze willen we laten zien nagedacht te hebben over uw belangen als lid van de vereniging en tevens een open oor te hebben voor uw inbreng en wensen.

Activiteitenagenda

2018

9, 10 en 11 januari - De Groene Sector Vakbeurs

In de Evenementenhal Hardenberg beleeft op in januari de negentiende editie. Jaarlijks komen professionals uit de gehele groene sector op het driedaagse evenement af: van hoveniers, boomkwekers en tuin- en landschapsarchitecten tot beslissers binnen de gemeentelijke groenvoorziening. Info: booking.evenementenhal.nl

30 januari t/m 4 februari – Jagd und Hund

In Dortmund presenteren meer dan 800 standhouders uit de jacht en visserij hun producten en diensten aan ruim 80.000 bezoekers. Openingstijden: iedere dag van 10 -18 uur. Voor navigatiesystemen: Rheinlanddamm 200, Dortmund. Info: jagd-und-hund.de

9 t/m 12 maart – IWA Outdoor Classics

Locatie: Neurenberg, Duitsland. 's Werelds grootste beurs op het gebied van jacht, schietsport en uitrusting voor outdooractiviteiten.

17 maart - Natuurschoonmaakdag

De derde zaterdag van maart, de dag waarop WBE's traditiegetrouw de schouders onder het opruimen van het zwerfvuil in hun werkgebied zetten.

23 en 24 maart – Faunadag Middachten

Alle geweien van herten, reebokken en moeflons en de slagstanden van de mannelijke wilde zwijnen die het afgelopen seizoen op de Veluwe zijn geschoten, komen speciaal voor de Faunadag naar Middachten. Daar worden ze gekeurd door een keuringscommissie en vervolgens in het kasteel en bijgebouwen tentoongesteld voor het publiek. Info: middachten.nl

23, 24 en 25 maart – Buiten Gewoon STOER

In de Weverij in Almelo met volop gratis parkeergelegenheid is een overdekte, lekker trendy outdoor beurs. Door de vele facetten zoals het kanaal voor wateractiviteiten en een grasland voor bijvoorbeeld hondendemo's, wordt het een complete beleving voor het hele gezin. Info: buitengewoonstoer.nl

20, 21 en 22 april – HUNTING Libramont België

De beurs voor jagers met een passie voor wild, jacht en natuur.
Info: hunting-expo.com

Tekst en foto's: Rob Bijlsma

Met dank aan Henk Stel voor het beschikbaar stellen van de beide foto's van zijn vader en moeder in actie.

Meester Stel en de draaihalzen van Noord-Ginkel

Draaihalzen zijn schorskleurige spechtjes, ter grootte van een forse boompieper. Hun naam dragen ze met recht, want kopveren opzetten en halsdraaien is het eerste wat ze doen zodra je er eentje in de hand hebt. Maar wat misschien nog vreemder is: het is een echte trekvogel die Middellandse Zee en Sahara oversteekt en overwintert in de Sahel en de boomgordel net ten zuiden ervan. Al onze andere spechten zijn strikte standvogels, dus een trekkende specht is eigenlijk een contradictio in terminis. Gek genoeg is er van dit tamelijk zeldzame vogeltje veel bekend. Dat heeft te maken met zijn gewoonte óók in nestkasten te broeden, mits de vliegopening groot genoeg is. Nestkasten hangen er in ons land al vanaf de allereerste jaren van de 20ste eeuw. Op zich niet zo bijzonder, wél dat de ophangers van die nestkasten hun zaakjes goed geadministreerd hebben achtergelaten. Een van die mensen was Meester Stel, van wie ik les had in de vijfde klas van de Lagere School.

Foto 1. Vanaf de late jaren vijftig sjouwden Meester Stel en zijn vrouw tientallen jaren langs de nestkastjes op de Noord-Ginkel bij Ede, zoals hier in 1961. De inhoud van de kastjes werd bij iedere controle geadministreerd. Als de jonge vogels een week oud waren, werden ze geringd.

Lagere School

Terug naar de schoolbanken van het jaar 1965/66. Zoals een enthousiast vogelringer betaamd, gaf Meester Stel niet alleen les in rekenen en taal. Soms ging het over vogels, over het controleren van nestkasten, de rosse vleermuizen in de beuken bij Kernhem, het vogelasiel van Lieftink en meer van dat spannends. Die kastjes kwam ik tegen tijdens mijn strooptochten door de bossen van de gemeente Ede, vooral

op de Hindekamp (Stel noemde dat gebied Noord-Ginkel). De inhoud van de kastjes was alleen te bekijken met behulp van een ladder, zo hoog hingen ze aan de bomen. Op vrije dagen en in de avonduren sjouwde Stel met zijn vrouw geladderd langs de kasten. De jonge vogels werden geringd zodra ze daarvoor oud genoeg waren. Als je bedenkt dat ze met z'n tweeën tussen 1956 en 1983 minimaal 24.486 jonge vogels ringden, vooral mezen en bonte vliegenvangers, kun je nagaan wat voor een inspanning dat moet hebben gekost. Dat aantal weet ik zo nauwkeurig omdat ik op 15 augustus 2005, dus 40 jaar nadat ik bij hem in de klas had gezeten, mijn schoolmeester op bezoek kreeg. Hij was toen 91 jaar oud en goed bij de pinken. Autorijden deed hij nauwelijks meer. Vandaar dat hij werd gebracht door Stef Waasdorp, een jonge vogelaar die zich had ontpopt als een uitstekende nestzoeker en bij Stel in de buurt woonde. Meester Stel had een verrassing bij zich: een doos met twaalf kasboeken waarin voor elke nestkast afzonderlijk, per jaar, het geringde aantal nestjongen stond geboekstaafd. Een schatkist, die ik mocht lenen om de gegevens in een computerbestand te zetten.

Kasboeken

Naar die kasboeken was ik razend nieuwsgierig. Zou daarin nadere informatie te vinden zijn over de draaihalzen die Stel in zijn kasten had aangetroffen? Bovendien kon ik nu uit de eerste hand vernemen hoe zijn werkwijze was geweest, bijvoorbeeld rond welke leeftijd hij de jonge vogels in het nest ringde. Want hoewel Stel jaarlijks een overzicht samenstelde van de behaalde resultaten, heeft hij – voor zover ik weet – maar één artikel over de draaihalzen geschreven (gepubliceerd in het tijdschrift *Ardea*, in 1962). In dat stuk staan allerlei interessante bevindingen die goed overeenkomen met wat al bekend was: het naar buiten gooien van nesten van andere holenbroeders, de aanwezigheid van scherpe voorwerpen op de bodem van het nest (botjes, glas, schelpen, steentjes), maar ook allerlei broedbiologische details. Vooral dat laatste had mijn interesse. Had de op- en neergaande trend van draaihalzen misschien te maken met hoe goed ze in staat waren jongen groot te brengen? Het is namelijk een thermofiele soort, die geacht wordt te gedijen in warme zomers en problemen bij de reproductie te onder-

vinden tijdens natte en koude zomers. Zou het zomerweer iets te maken kunnen hebben met de beschikbaarheid van mieren en hun eieren en poppen?

Mieren en miereneters

Mieren lopen al zeker 100 miljoen jaar op aarde rond. Dinosauriërs in het Krijt zullen er vele hebben geplet. En ook nu nog worden ze door dinosauriërs belaagd, namelijk door vogels (en draaihalzen in het bijzonder). Met uitzondering van Antarctica is er anno 2017 geen plek op aarde te bedenken waar mieren ontbreken. Goed nieuws voor draaihalzen, mag je aannemen. Maar zo simpel ligt dat niet. Mieren mogen dan alomtegenwoordig zijn, dat is niet hetzelfde als dat ze ook bereikbaar zijn voor draaihalzen. De meeste mensen zullen mieren synoniem stellen met de rode bosmier, waarvan de grote hopen in het oog vallen. Maar dat is uitgerekend de mierensoort die draaihalzen links laten liggen. Draaihalzen leven vooral van humusmieren, gewone satermieren, zwarte zaadmieren en steekmieren. Veelal soorten met een strooiselnest of oppervlaktenest die binnen het bereik van snavel en tong van draaihalzen vallen. Die tong is lang, dun en kleverig, geschikt om eieren, poppen en mieren mee op te likken. Maar als het mierenbroed te diep onder de grond ligt weggestopt, is zelfs de 4-5 cm lange tong van een draaihalz te kort om bij het broed te komen. Dan kan een warme zomer uitkomst bieden. Mieren zijn namelijk erg temperatuurgevoelig. Afhankelijk van de soort ligt de optimale temperatuur van het nest rond de 25-30°C. Om dat te bereiken verplaatsen ze het broed onder invloed van de buitentemperatuur naar boven of naar beneden in

het nest. In warme zomers ligt het broed gewoonlijk dichterbij het grondoppervlak, en daarmee binnen het bereik van de draaihalstong. Plus dat mieren actiever zijn bij hoge temperaturen, meer heen en weer rennen ook (tenzij het té warm wordt). Gemiddeld genomen geldt: in warme zomers gedijen mieren. En dus ook draaihalzen?

De link met Afrika

Maar nee, dat vind ik niet terug in de gegevens van Meester Stel over 1958-1971. In die periode ringde hij 229 jonge en 38 oude draaihalzen. Daarna geen enkele meer. Een warme zomer in dat tijdvak leidde echter niet tot meer uitvliegende jongen per nest, ook niet in een toename van het paren het jaar erop. Dat patroon kreeg ik trouwens ook niet uit mijn eigen gegevens uit de jaren zeventig en daarna. Waardoor worden die pieken en dalen in de broedvogelstand dan veroorzaakt? Wat ligt er meer voor de hand dan te denken aan de omstandigheden in hun overwinteringsgebied, de bakoven net ten zuiden van de Sahara waar ze een groot deel van hun leven doorbrengen.

Foto 2. Meester Stel controleert de inhoud van een nestkastje op Noord-Ginkel in de zomer van 1961. De jongen werden in het linnen zakje gestopt en mee naar beneden genomen om te worden geringd. Let ook op de met grove dennen heringeplante kaalkap: het ideale foerageergebied van draaihalzen. Enkele decennia later was dit allemaal opgaand bos, ongeschikt voor draaihalzen.

Foto 3. Draaihalzen broeden vaak op de overgang van bos naar open veld, zoals hier op Planken Wambuis, in de vroege ochtend van 27 april 2017. In de randzone staan dode en halfdode berken met spechtengaten. De deels vergraste randzone is favoriet bij gele weidemieren, humusmieren en zwarte zaadmieren. Toch broedt hier nog maar incidenteel een paartje; in het hier getoonde gebied – grenzend aan Noord-Ginkel – vond ik in de jaren negentig nog een handvol paren.

Als het daar niet of nauwelijks regent, zijn de gevolgen dramatisch: weinig blad aan de bomen, weinig insecten, boomsterfte, toenemende houtkap door de lokale herders, kortom: barre omstandigheden. Al vanaf 1968 valt er in de Sahel en wijde omgeving weinig regen vergeleken met de periode daaraan voorafgaand. Veel Europese vogels overwinteren in die zone, en met al die soorten gaat het slecht. Op goede gronden is berekend dat er in West-Afrika ongeveer anderhalf tot twee miljard vogels zijn verdwenen in de afgelopen halve eeuw, zowel lokale soorten als Europese overwinteraars. Onder die verdwijners prominent de draaihalzen. De op- en neergang die Stel vond onder zijn draaihalzen vertoont een griezelig sterke correlatie met de regencijfers in de Sahel: hoe meer regen, hoe meer draaihalzen het jaar erop, en omgekeerd. Vermoedelijk moeten we de gangmakers achter het welvaren van 'onze' draaihalzen daarom vooral buiten Europa zoeken. Net als zomertortels hebben draaihalzen daarbij de pech zowel in de broed- als in de wintergebieden massieve verliezen van geschikt leefgebied te moeten incasseren. Het heeft er alles van weg dat – ongeacht kleine oplevingen – die verliezen permanent zullen zijn. (Met in het achterhoofd de vage hoop: vogels zijn superieure aanpassers, dus wie weet hoe ze ons gaan verrassen.)

Mijn schoolmeester overleed op 7 september 2012, op 98-jarige leeftijd (geboren op 31 augustus 1914). Hij heeft ongetwijfeld het vuurtje helpen aanwakkeren om van mij een vogelaar te maken. En zijn bevindingen met draaihalzen vormen een halve eeuw later een belangrijk ijkpunt. Net zoals de gegevens van Gerrit Wolda, de wiskundeleraar die in de beginjaren van de 20ste eeuw was begonnen met

het ophangen van nestkasten (op Oranje Nassau's Oord bij Wageningen), en als ware cijferliefhebber dat zó goed boekstaafde dat de gegevens – onder meer van draaihalzen – een eeuw later nog bruikbaar zijn. Wij staan op de schouders van deze mensen. ■

Foto 4. Draaihalzen met bevol mierenbroed bij het nest in een dode grove den, Boswachterij Smilde, 4 juli 2017. Als de jongen in de veren komen, hangen ze vaak voor de opening. De ouders gaan dan alleen nog naar binnen om een poepje op te halen.

Foto 5. Van pasgeboren draaihalzen worden de poepjes door de ouders opgegeten. Later worden die pakketjes afgevoerd. Doordat er een stevig vlies omheen zit, blijven ze intact, ook na de val op de grond. De poepjes bevatten de koppen en andere onverteerbare delen van mieren, vele tientallen per keutel. Die zijn te determineren met behulp van tabellen, dé manier om achter de voedselkeus van draaihalzen te komen. Boswachterij Smilde, 5 juli 2017.

Foto 6. Een karakteristieke leefomgeving van draaihalzen in Niger, op 16 december 2016. Boomsavanne met *Piliostigma reticulatum* en *Acacia tortilis* als belangrijkste boomsoorten, en akkertjes waarop gierst wordt verbouwd (hier al geoogst). Vooral *Piliostigma*, met zijn gegroefde stam en bladeren in de vorm van een kamelenhoef, wordt rijkelijk bezocht door mieren.

Opleiding PHB bij de KNVvN academie

De PHB module 1 was een groot succes. Zoals jullie elders hebben kunnen lezen, heeft onze vereniging meer dan 180 boa's opgeleid met een slagingspercentage van 94 %. Daar zijn we enorm trots op. De KNVvN biedt dit opleidingsjaar naast de PHB-module 1, de PHB-module 2 aan; de module start in januari 2018. Er zijn al diverse aanvragen voor incompanytrainingen binnengekomen en voor januari staan de eerste open inschrijvingen op de website.

Module 1 was gericht op een deel herhaling van het oude Cito-examen, maar module 2 zal specifiek gericht zijn op de milieuboa's, werkzaam in de verschillende kleursporen. De nadruk van deze module ligt voornamelijk op de Wet op de economische delicten. Wat zijn uw bevoegdheden? Moet er altijd sprake zijn van een verdachte, of is een verdenking al voldoende om bepaalde bevoegdheden toe te passen? Hoe verhouden de bevoegdheden van het Wetboek van Strafvordering ten opzichte van de Wet op de economische delicten? Ook wordt aandacht besteed aan de overgang tussen toezicht en opsporing en de verhouding tussen de bevoegdheden van de Algemene wet bestuursrecht en de Wet op de economische delicten. Daarnaast komt de Bestuurlijke strafbeschikking milieu- en keurfeiten aan bod: hoe moet er omgegaan worden met strafrechtelijke persoonsgebonden informatie – de Wet bescherming persoonsgegevens - en het delen van informatie? Voor veel boa's is dit behoorlijke pittige stof, maar wij denken dat we een zeer aantrekkelijke en vooral heldere opleiding heb samengesteld die ook weer dit jaar met uiterste zorg door Aart van der Sluijs is ontwikkeld. Om deze zware kost toch zo toepasbaar en herkenbaar mogelijk te maken, is er voor gekozen om voor de opbouw van de cursus de nieuwe Wet natuurbescherming als uitgangspunt te gebruiken.

Voor het cursusaanbod van **module 2** is het belangrijk om onze website in de gaten te houden: natuurtoezicht.nl/wp/academie-voor-natuurtoezicht/. Hier is de actuele stand van zaken te vinden. Aanmeldingen kunnen plaatsvinden via de website. Zo hebben we direct alle relevante gegevens van u in het systeem staan om alle communicatie goed te laten verlopen. Mochten er boa's zijn die module 1 nog moeten volgen, geef dat dan aan, dan bekijken we of er een groep gevormd kan worden. Wij horen natuurlijk graag jullie ervaringen terug op de cursus en als er vragen zijn kunt u altijd even mailen naar PHB@natuurtoezicht.nl.

Opgelet:

Als u toch besluit om via een andere opleider de cursus te volgen, zorg er dan voor dat bij het aanmelden voor het examen ook de juiste opleider wordt gekozen. Het blijkt namelijk dat dit niet altijd goed gebeurt. Dit heeft als gevolg dat ExTH het certificaat naar de KNVvN stuurt. Het doorsturen van het certificaat is de verantwoordelijkheid van de opleider waar de cursist de cursus gevolgd heeft, en de vereniging zal in deze gevallen het certificaat dan ook niet doorsturen. Daarnaast zal door een foutief gekozen opleider de examenresultaten vertroebelen en die willen wij de graag zuiver houden.

Houd dus vooral de website en de berichtenservice in de gaten voor alle actuele informatie. ■

100% vergoeding BOA-opleidingen 2017

Dat geldt ook de PHB-cursus; Aanvraag verlengd tot en met 12 januari 2018

Voor wie?

De 100% vergoeding is een tegemoetkoming in de opleidingskosten van de (vrijwillige) BOA werkzaam voor 'groene' privaatrechtelijke werkgevers. Dit zijn bijvoorbeeld wildbeheereenheden, sportvissersverenigingen, particuliere landgoedeigenaren, Natuurmonumenten, provinciale landschappen en recreatieschappen. De opleiding dient voorwaardelijk te zijn voor het verkrijgen dan wel behouden van de BOA-akte. De vergoeding betreft dus zowel de opleiding voor de basisbekwaamheid als de verplichte permanente her- en bijscholing (PHB-cursus).

De vergoeding is nadrukkelijk NIET bedoeld voor publiekrechtelijke werkgevers zoals gemeenten, Staatsbosbeheer, RWS, waterschappen, provincies, milieudiensten en omgevingsdiensten.

Wanneer aanvragen?

De aanvragen kunnen van 1 oktober t/m 12 januari 2018 worden ingediend via de website van de VBNE. www.vbne.nl/agenda-item/vergoeding-boa-opleidingen-2017

In de loop van januari 2018 hoort u van de VBNE of uw aanvraag is gehonoreerd en welk bedrag u per BOA ontvangt.

Tekst: Jos den Stroper

Betrapt!

Het is koud vannacht, maar ik vind het heerlijk om buiten te zijn. De rijp kraakt onder mijn voeten als ik door het weiland loop en de volle maan geeft zoveel licht dat je bijna een boek zou kunnen lezen. Ik sta even stil en kijk om me heen; genietend van de stilte en de omgeving. De weilanden in dit gebied zijn omzoomd met prachtige singels. De landgoedeigenaar en de jagers hebben de afgelopen jaren veel tijd en energie gestoken in het herstel van dit landschap. Met man en macht zijn de singels hersteld met aanplant van meidoorn, sleedoorn, wilde appel en de zoete kers. Naast dat dit een prachtige voedselbron is voor veel dieren, is het natuurlijk een geweldige dekking. Lopend langs een van de singels is mijn aandacht gericht op de grond. Daar! Weer een prachtige, goed belopen wissel. Nog een handvol strikken en ik ben weer klaar voor vannacht.

Met een snelle beweging is de strik gezet. Ik zie de openbare veldweg al voor me en besluit om de laatste strikken niet meer te zetten. Nooit goed om dichtbij een zandpad, waar veel wandelaars langskomen, nog strikken te zetten. De kans dat iemand ze per ongeluk vindt is een stuk groter en dan is de jachtopzichter zo weer in beeld.

Aangekomen op het zandpad haal ik mijn fiets weer uit de stuiken en stop de laatste strikken in de fietstas. Ik besluit nog even op het bankje te gaan zitten en te genieten van dit prachtige, door de maan verlichte, landschap.

“Goedenavond Jos” klinkt het achter me. Met een ruk draai ik me om en zie daar de jachtopzichter staan. Als ik van de eerste schrik bekomen ben, bedenk ik me dat er nog een paar strikken in mijn fietstas zitten.

“Ik zou graag even in je fietstassen kijken, Jos”, zegt de jachtopzichter. Dat moet ik voorkomen, dus zeg ik “Mag je dat zomaar dan? Ik ben op de openbare weg, heb niets gedaan, dus waarom mag jij dan in mijn fietstas kijken?”. “Dat zal ik je vertellen, Jos. Ik heb aanwijzingen dat er in dit gebied gestroopt wordt. Op grond van de Wet op de economische delicten is dat voldoende reden om te vragen om je fietstas te openen om de inhoud te zien.” Oeps, dat is een mond vol en hij heeft duidelijk gestudeerd voor zijn PHB. Daar kan ik geen speld tussen krijgen. Schoorvoetend open ik de tassen en de jachtopzichter pakt daar de drie resterende strikken uit.

“Ik hoef je niet te vertellen dat het bevinden met strikken in het veld verboden is”, zegt hij. Ik ben er bij en dat wordt weer een nachtje op het bureau. Hopelijk hebben ze warme koffie. Tot mijn verbazing maakt de jachtopzichter geen enkele aanstalten mij mee te nemen. Hij pakt zijn bonnenboekje en begint ijverig te schrijven. “Een bon?” vraag ik. “Ja, een bon en om precies te zijn een bestuurlijke strafbeschikking milieu.” Een wat? “Dat is gewoon een bon, Jos. Geen gedoe en als het wordt goedgekeurd krijg je gewoon een acceptgirokaart thuis. Een stuk eenvoudiger.” De jachtopzichter werkt zijn lijstje met vragen af en na 10 minuten krijg ik een afschrift. “Prettige avond Jos.” Verbijsterd blijf ik staan en knipper nog een keer met mijn ogen. Nou ik slaap vanavond dus gewoon in mijn eigen bed.

Nog geen week later krijg ik, samen met wat kerstkaarten, post van het CJIB. De omschrijving luidt: ‘Het opzettelijk zich buiten een gebouw bevinden met ongeoorloofde middelen die geschikt en/of bestemd zijn voor het doden en/of vangen van één dier (max. 3 stuks).’ Bedrag 300 euro. Pfff dat is een hoop geld.

De jachtopzichter is in 10 minuten klaar en ik 300 euro lichter.

Fijne kerst allemaal!

Tekst: Joop Assink & Herbert Hoekerswever

Zin en noodzaak van een 'Stelselherziening geweldsaanwending door politieambtenaren'

EVENALS VORIGEN, MAAKT DIT ARTIKEL ONDERDEEL UIT VAN EEN VERVOLGSERIE OMTRENT DE 'STELSELHERZIENING GEWELDSAANWENDING DOOR POLITIEAMBTENAREN'. WAAR IN DE TEKST 'POLITIEAMBTENAREN' STAAT KAN OOK 'BUITENGEWOON OPSPORINGSAMBTENAREN' WORDEN GELEZEN.

Wij beginnen met de slotzin van het laatste artikel in uw vakblad, de najaarseditie 2017. "Het voornemen bestaat in een volgende uitgave van de Jachttopzichter in te gaan op het spanningsveld / juridische positie van opsporingsambtenaren die geweld hebben aangewend." Voor hen die onze artikelen in vorige uitgaven hebben gevolgd, wordt wellicht ten overvloede vermeld dat mr. J.P. van Barneveld in een op zijn werkgebied gerelateerd tijdschrift een zeer uitgebreid artikel heeft geschreven: Zin en noodzaak van een 'stelselherziening geweldsaanwending door politieambtenaren'.

We hopen te bewerkstelligen dat u zich met deze artikelen bewust wordt en inzichtelijk krijgt op welke wijze geweldsaanwending, toegepast door opsporingsambtenaren, wordt beoordeeld. Althans dat er een duidelijk beeld ontstaat op welke manier dergelijk optreden tegen het licht wordt gehouden en waarmee betreffende functionaris van doen krijgt.

Het betreft een juridische uiteenzetting waarbij niet wordt ingegaan op wat het mentale consequenties het voor een functionaris met zich mee kan brengen. Vooral de tijdspanne speelt hierbij een niet-onbelangrijke rol. Processen die soms jaren duren kunnen als zeer slopend worden ervaren. Ook onzekerheden over de afloop eisen hun tol. Toch zijn wij van mening dat dit en de

voorgaande artikelen, relevant zijn in uw boa-praktijk. In de tientallen jaren dat auteurs werkgerelateerd met geweld te maken hebben, is verandering ten aanzien van beoordelingsmomenten ons niet onopgemerkt gebleven. Er is nogal wat veranderd in opsporings- en toezichthoudend Nederland en daarom is de in de aanhef vermelde stelselherziening geen overbodige verandering.

Iedere vorm van (fysiek) geweld dient te worden gemeld en het is aan de behandelende Officier van Dienst Politie (OVD-P) op welke manier dient te worden geregistreerd. Vergeet ook niet dat het anno 2017 kinderlijk eenvoudig is om een gebeurtenis binnen no-time Nederland-breed verspreid te krijgen en de hierop volgende reacties met eenzelfde snelheid (kunnen) worden gedeeld.

Spanningsveld

De juridische positie van politieambtenaren die geweld hebben gebruikt bij de uitoefening van hun functie, vooral wanneer zij het dienstwapen hebben gebruikt, is uniek. De politie heeft een geweldsmonopolie. In de periode van 2010 tot en met 2013 is jaarlijks ongeveer 14.000 keer gebruik van geweld door de politie geregistreerd. Hierbij gaat het om een hele range van zogenaamde geweldsmiddelen: fysiek geweld, het gebruik van wapenstok of pepperspray, inzet van een politiehond en het dreigen of schieten met een dienstwapen, al dan niet bij wijze van waarschuwing. Het gebruik van geweld door de politie leidt ook in Nederland regelmatig tot discussies.

De controverse leidt niet tot spanningen die zo hoog oplopen als regelmatig gebeurt in de VS, maar zaken als 'Hollands Spoor', de dood van Mitch Henriquez of de vrijspraak in de zaak Mike Stok - ook bekend als de zaak 'Fazantstraat' - hebben ontegenzeggelijk geleid tot nodige commotie in de samenleving. Zonder daar nu uitgebreid bij stil te staan, is duidelijk dat lang niet iedereen er op voorhand van uitgaat dat de politie rechtmatig zal hebben gehandeld. Hoewel niet ter discussie staat dat ook de politieorganisatie vindt dat het gebruik van geweld getoetst moet worden, moge duidelijk zijn dat de politie als uitgangspunt ziet dat een politiefunctionaris die geweld gebruikt wél het voordeel van de twijfel verdient.

Ook de Minister vindt dat dit als uitgangspunt dient te gelden. In een brief van 16 november 2016 schrijft hij aan de Tweede Kamer: 'Mijn uitgangspunt hierbij is dat een opsporingsambtenaar gelegitimeerd gebruik maakt van de aan hem of haar toegekende geweldsbevoegdheid, tenzij uit de feiten of omstandigheden blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat dat de opsporingsambtenaar in strijd heeft gehandeld met de voorwaarde die zijn verbonden aan de geweldsbevoegdheid.'

De stelselherziening zal moeten passen binnen het nationale rechtsstelsel en zal moeten voldoen aan de internationale regels zoals vastgelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). De inzet van bevoegdheden door de politie wordt in elk geval begrensd door de grond- en mensenrechten. Dit geldt zeker voor geweldsaanwending die immers ook de kernrechten, opgesomd in artikel 15 lid 2 EVRM - vooral artikel 2 EVRM, het recht op leven - kan raken.

Auteurs zullen u niet belasten met een uitgebreide opsomming van mr. Van Barneveld aangaande de kaders van het EVRM en de hieraan verbonden verdragen. Wel belangrijk om hieruit te vermelden is dat dit alles onverlet laat dat de Nederlandse staat verdragsrechtelijk verplicht is om de mogelijkheid dat er onrechtmatig geweld is gebruikt, bovenal in schietincidenten, ten volle kritisch zal moeten onderzoeken. Vanuit de politieorganisatie wordt zondermeer onderschreven dat geweld alleen geoorloofd is indien en voor zover dat het niet anders kan; waarmee ook de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit niet ter discussie staan. Dit geldt ook voor de verplichting om snel, onafhankelijk en transparant onderzoek te doen naar geweldsaanwendingen, zeker wanneer die zwaar lichamelijk letsel of de dood tot gevolg hebben gehad of

reële kans bestond dat het geweld tot deze gevolgen zou hebben geleid. Dat neemt niet weg dat een belangrijke doelstelling van de politie en de Minister is om de positie van politiemensen, die bij de uitoefening van hun functie geweld te gebruiken, te versterken.

Hoe begrijpelijk die wens ook moge zijn, deze herbergt een risico. Niet zelden leidt een poging om maatschappelijke hobbels glad te strijken met behulp van invoering of aanpassing van regelgeving tot nieuwe hobbels. Het voordeel van de twijfel herbergt een mogelijke verschuiving van bewijsvermoedens of zelfs bewijslast en kan dus consequenties hebben voor de uitkomst van een onderzoek of een proces.

In het politieke krachtenveld willen dergelijke secundaire effecten echter nog wel eens weggeredeneerd worden wat - voornamelijk bij dit onderwerp - vroeg of laat leidt tot een correctie door de rechter op basis van bijvoorbeeld het EVRM. Met enig doordacht puzzelwerk moet het mogelijk zijn om 'de wolf, de geit en de kool veilig de rivier over te zetten'. Daarbij is van belang dat wordt onderkend dat er een evident spanningsveld is tussen de primaire doelstelling om de positie van politiemensen te verstreken enerzijds, en anderzijds de hiervoor geschetste uitgangspunten op grond van vooral het EVRM (dat het gebruik van geweld door de politie slechts wordt ingezet indien en voor zover andere middelen niet voldoen, alsmede dat geweldsaanwending voldoende kritisch en onafhankelijk worden getoetst, etc.). Daarnaast liggen er mogelijk ook andere, op voorhand minder goed te voorspellen gevolgen op de loer. Bijvoorbeeld dat de herziening leidt tot meer regels die het voor politiemensen nog moeilijker maken om in een complexe, stressvolle situatie een juiste beslissing te nemen. Of dat de nieuwe regelgeving juist leidt tot een verdere criminalisering van politietoetreden, of dat het nieuwe stelsel draagvlak van het publiek voor geweldsaanwending door de politie verkleint.

Kortom: over de stelselherziening zal ook na het openbaren van invulling van de plannen van de stuurgroep het laatste woord nog lang niet gezegd zijn.

Slotopmerkingen:

Thans hebt u nog te dealen met de huidige wet en regelgeving. Er zal nog wel het nodige water door de Rijn stromen eer de stelselherziening wordt geïmplementeerd. Echter, onder welk stelsel het geweldsgebruik ook wordt beoordeeld, weest u er zich van bewust dat het nemen van beslissingen waarbij geweldsaanwending door u als onafwendbaar werd beoordeeld, niet alleen juridisch getoetst worden, maar naast boven genoemde ook onderhavig (kan) zijn aan politieke en maatschappelijke bemoeienissen.

Het krachten- en machtsspel dat hierdoor ontstaat, kan groot zijn. Niet te vergeten is de invloed van de media. Het is niet ondenkbaar dat een boa of politiefunctionaris publiekelijk reeds veroordeeld is zonder dat er enige vorm van rechtspraak heeft plaats gevonden. Ten tijde van het opmaken van dit artikel vond de rechtszaak plaats tegen twee

politiemensen in de casus Mitch Henriquez. Een gebeurtenis en procesgang die niemand mee wil maken. Niet alleen voor de nabestaanden van de overledene maar ook voor de betrokken politiemensen en hun gezinnen is het een zeer ingrijpende casus met verstreckende gevolgen. Niemand kan een boa of politiefunctionaris de garantie bieden om niet in een

vergelijkbare situatie terecht te komen. Waarbij niet vergeten moet worden dat de publieke opinie in dit speelveld een geduchte partij is die grote parten kan spelen.

Wij wensen u fijne feestdagen ■

Tekst: Reinier Broeks
Foto: René Nauta

Het Prentenboek

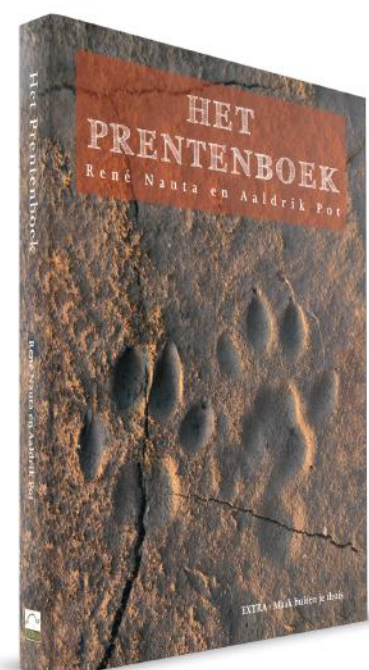
“Er is al een boek over diersporen van de KNNV; maar nog niet een boek over alleen maar prenten. En daar is nog heel veel over te schrijven. Omdat het in Nederland wemelt het van de zandpaden, karresporen met blubber en akkers kun je overal prenten vinden.” Het enthousiasme van René Nauta over Het Prentenboek, dat komend voorjaar gaat verschijnen, is nauwelijks te stoppen.

Aanleiding om het boek te schrijven is dat Nauta een paar jaar geleden begonnen is aan een opleiding om examens over diersporen af te mogen nemen volgens de CyberTracker-methode. Nauta licht het toe: “Een methode is begin jaren negentig in zuidelijk Afrika ontwikkeld door Louis Liebenberg. Hij zag de cultuur van de Bosjesmannen langzaam verdwijnen en daardoor ook hun legendarische kennis van sporen. Die manier van kijken passen we ook toe in het boek. Ik kwam erachter dat zelfs over een hondenpoot nog enorm veel te vertellen is. Laat staan wat er nog te leren is over bijvoorbeeld marters en reeën. Dat had ik vijf jaar geleden niet voor mogelijk gehouden. We laten alles zien aan de hand van een vaste volgorde: de voet van het dier, de duidelijkste poot en een tekening die alles uitlegt. In de meeste diersporengidsen staan de mooiste prenten die in het veld te vinden zijn. Wij doen dat anders. Wij hebben foto’s van prenten die bijvoorbeeld al wat ouder zijn, of onvolledige prenten, of afdrucken waar een andere poot bovenop heeft gestaan.”

Nauta vervolgt: “We proberen zoveel mogelijk de praktijk te benaderen. Bij bijna alle zoogdieren laten we het verschil zien tussen voor- en achterpoten. Er is zelfs onderscheid tussen links en rechts. We hebben ook een deel over verwarrende soorten. Is die onvolledige poot nou van een das of toch van een hond? Hoe hou je een marter, een jong hondje en een kat uit elkaar? Zoogdieren doen we heel uitgebreid, vogels in familiegroepen; insecten, reptielen en amfibieën in hoofdgroepen.” Nauta vindt alle diersporen interessant. Je ziet de dieren niet, maar dat ze er weldegelijk zijn, bewijzen de sporen die ze achterlaten.

Het boek wordt ruim tweehonderdvijftig pagina’s dik. Het is een echt handboek; geen pocketboek. Dus meenemen in het veld is onhandig. Zie je een poot, neem een paar foto’s met het liefst een centimeter ernaast en ga thuis de poot determineren. In Het Prentenboek zijn ook dieren opgenomen die niet of nauwelijks in Nederland voorkomen. Nauta tot slot: “Neem nou de wasbeerhond, die komt onze kant op, maar daar is nauwelijks nog iets over bekend. Stel je bent in het veld en ziet een poot waarvan je denkt: dat zou wel eens van een wasbeer(hond) kunnen zijn omdat je dat dier wel in die omgeving verwacht. Dus is hij het nou wel of is het toch een vos of een hond? In ons boek vind je het antwoord.”

Auteurs: René Nauta & Aaldrik Pot
Verschijningsdatum: medio maart 2018
Verkoopprijs: circa €35,00
Voorinschrijving: hetprentenboek.eu

Tekst & Foto's: Reinier Broeks

Perfectie uit Tsjechië

Iedereen die zich wel eens op een verrekijker of richtkijker georiënteerd heeft, kent de merken Zeiss, Swarovski en Leica. Maar van Meopta hebben slechts weinig mensen gehoord. Het schijnt dat de producten van Meopta zo goed zijn dat ze onderdelen aan andere grote optiekfabrikanten leveren. Het werd tijd om eens uit te zoeken hoe dat nou precies zit.

Dirk van der Wal, productmanager van Meopta bij Technolyt BV, was de deskundige gastheer tijdens het fabrieksbezoek aan Meopta. Technolyt BV vertegenwoordigt ruim vijftig merken in optiek, outdoor en (water)sport. Jagers zullen het Wormerveerse bedrijf voornamelijk kennen van Meopta, Bynolyt en de nachtkijkers van Yukon. Van der Wal heeft zijn roots in de fotografie en ondanks dat hij niet jaagt, kent hij de uitdagingen van de jager en spreekt hij onze taal.

Meopta

De Meopta-fabriek staat in Přerov, een provinciestadje in het oosten van Tsjechië met een kleine vijftigduizend inwoners; op bijna drie uur treinen van Praag. De invloeden van de Russische overheersing in dit voormalig Oostblokland, zijn nog steeds duidelijk zichtbaar. Alle gebouwen ademen dezelfde efficiency uit. Ze zijn gebouwd om in te wonen of te werken maar blijkbaar niet om de omgeving te verfraaien; het zijn net kazernes. Allemaal in dezelfde vaal bleke kleur. De eerste indruk van de fabriek is al niet veel beter: er is duidelijk niet geïnvesteerd in de bedrijfsgebouwen. Tenminste, zo lijkt het aan de buitenkant.

Hightech

Des te groter is de verrassing als we de fabriek inlopen. Grote bedrijfshallen, afgewisseld met kleine kantoorruimtes en testlokalen, boordevol met de modernste machines en apparatuur. Op dit complex, of eigenlijk industriepark, zijn de drie divisies van Meopta gehuisvest: sport & lifestyle,

industrial en defence & military. Bij Meopta werken 2.500 mensen in een drieploegendienst; een volcontinu bedrijf. Bij sport & lifestyle, ook wel sports optics genoemd, werken 100 ingenieurs en technenuten en 400 goed geschoold productiepersoneel aan optiek voor vogelaars, jagers en andere buitenmensen.

Historie

In 1933 is Optikotechna opgericht. Werden in eerste instantie alleen hoogwaardige technische lenzen geproduceerd, zoals voor microscopen, als snel werd het productengamma uitgebreid naar lenzen voor verrekijkers, richtkijkers, telescopen en projectoren. In 1936 werd de productie gedwongen onder controle gebracht van het Duitse leger. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde het bedrijf zijn naam in Mechanická optická výroba: Meopta.

In de periode van 1947 tot 1970 werd Meopta, naast hun solide basis in de defensie-industrie, een van 's werelds grootste producenten in bioscoopprojectoren. In 1992 is Meopta volledig geprivatiseerd. De fabriek in Přerov staat op een terrein van 13,5 hectare. Onderzoek, ontwikkeling en productie vinden plaats op 7,7 hectare vloeroppervlakte; twaalf voetbalvelden groot!

Productieproces

Het productieproces van een kijker bestaat uit vier stappen. Een staaf aluminium wordt uitgeboord en gevreesd zodat er een housing (buis) ontstaat waar later de lenzen in worden geplaatst. De housing wordt vervolgens voorbereid om alle onderdelen in en op te kunnen monteren. De derde stap is het aanbrengen van een coating en als laatste volgt de assemblage. Aluminium wordt trouwens gebruikt omdat het relatief goedkoop is; het is licht in gewicht, vormvast en gemakkelijk te bewerken.

Hightech

Meopta maakt alle onderdelen voor richtkijkers, verrekijkers en telescopen zelf. Aan de meeste producten werken veertig tot vijftig verschillende specialisten. Ze gebruiken

hightech apparaten en machines met de kleinste toleranties om de hoogst mogelijke kwaliteit te bereiken. Tijdens het productieproces zijn er twaalf tot vijftien controles waarvan de laatste controle een soort stress-test is. Veel vocht, grote temperatuur- en drukverschillen; de producten moet er allemaal tegen kunnen. Het is wel duidelijk waarom de kwaliteit zo hoog is. Zo hoog zelfs dat er veel voor diverse fabrikanten van A-merken wordt geproduceerd. Overigens, vragen hierover werden door de productmanager van Meopta ontkend noch bevestigd.

Perfectie

De housing is in de productie het belangrijkste deel van de kijker. Hij wordt gemaakt van drie kilo aluminium en de afmetingen worden gekalibreerd tot op 2 µm nauwkeurig; tweeduizendste millimeter. Die precisie zorgt ervoor dat objectieven niet kunnen verschuiven; dat delen van de kijker ten opzichte van elkaar niet van stand veranderen. Tijdens ons bezoek zagen we een testruimte in aanbouw. Omdat Meopta naar perfectie streeft, komt er een nieuwe testruimte waar producten tot op 1 µm kunnen worden gekalibreerd. Omdat Meopta gelooft in de kwaliteit van zijn producten is de standaard garantietermijn tien jaar. Registreert de klant zijn aankoop, dan wordt de garantietermijn dertig jaar.

Markt

Meopta is een beetje het slachtoffer van hun eigen succes. De lage verkoopprijs en de hoge kwaliteit gaan in de ogen van de Nederlandse consument niet samen. De oorzaak ligt bij de vroegere afzetmarkt van Meopta: het voormalige Oostblok en Rusland. Als onderdeel van dat Oostblok leverde Meopta topkwaliteit voor een lage prijs. Laag, omdat het algehele prijsniveau laag was en omdat arbeid niets kostte. Toen Tsjechië het Russische juk afwierp zette Meopta een dealernetwerk op in Europa. Als relatief onbekend consumentenmerk betrad het bedrijf de Europese markt met hetzelfde prijsniveau als in Tsjechië. Met de komst van het internet werd het voor Europese consumenten eenvoudig om in Tsjechië producten te kopen waardoor een prijsverhoging die recht zou doen aan de kwaliteit van het product, er niet meer in zat. Meopta kan het prijspeil in eigen land niet verhogen want dan prijzen ze zich uit de markt.

Omdat optiek in het leven van de jager een grote, zo niet de grootste rol speelt, ontkomt u er niet aan om een aantal basisbegrippen te kennen. Gewapend met deze kennis is de keuze voor de best passende (richt)kijker wel wat eenvoudiger.

Lichtsterkte

Aan de voorzijde van de (richt)kijker zit een grote lens, het objectief. Aan de achterzijde, de kant waar we in kijken, zit een kleine lens: het oculair. Van het objectief wordt altijd de diameter in millimeter gegeven. De diameter met de vergrotingsfactor bepalen samen de lichtsterkte. De diameter gedeeld door de vergroting levert een getal

op wat de grootte aangeeft van de lichtbundel die door het oculair op onze pupil terecht komt. Bijvoorbeeld: objectiefdiameter 42mm / vergroting 10x = lichtbundel 4,2 mm doorsnede. Het kwadraat van de uitkomst (4,2mm) is het getal voor de lichtsterkte. Dus $4,2 \times 4,2 = 18$ is de lichtsterkte. Hoe hoger het getal, hoe lichtsterker de kijker is. Komt de lichtsterkte echter boven de 49, dan heeft dat voor ons geen toegevoegde waarde meer. Kijkers met een hoge lichtsterkte (7x50 of 8x56) worden ook wel nachtkijkers genoemd.

Uittredepupil

Bij de lichtsterkte gaat het om de lichtbundel die op de pupil terecht komt, de uittredepupil. De diameter van de lichtbundel is constant maar onze pupil verandert doorlopend van grootte. In lichte omstandigheden is de pupil klein; in het donker is de grootte maximaal. Bij jonge mensen is maximale diameter van de pupil 7 mm, bij vijftigplussers rond de 5 of 4 mm en bij zeventigplussers nog slechts 3 of 2 mm. Is de uittredepupil van de kijker 7 mm maar de maximale pupildiameter 5 of 4 (van bijvoorbeeld een 52 jarige), dan is er dus een overkill aan lichtaanbod. Wanneer die 7 mm het resultaat is van een 7x50 verrekijker, dan zou in dit geval een 7x35 (5mm) of een 8x42 (5,25mm) ook volstaan. En ook een richtkijker van 2,5 – 10 x 42mm is geschikt.

Schemergetal

Elke kijker heeft ook een schemergetal. Dit getal geeft aan in hoeverre de kijker onder slechte lichtomstandigheden toch nog goed bruikbaar is. Het schemergetal is te berekenen door de vergrotingsfactor te vermenigvuldigen met de objectiefdiameter en daar de wortel uit te trekken. Het schemergetal moet zo hoog mogelijk te zijn. Is de waarde beneden de 15, dan is de kijker eigenlijk uitsluitend geschikt voor overdag. De verrekijker van 10x42 heeft een schemergetal van 20,5. Een richtkijker van 2,5-15x56 heeft bij de hoogste vergroting een schemergetal van 29,0 en is in de schemering zeer bruikbaar. De vergroting van 15x laat echter van de omgeving rondom het doelwit nauwelijks nog wat zien.

Veel jagers kiezen daarom eerder voor een vergroting van 6-8x. Bij 8x is het schermergetal nog maar 21,1.

Niet universeel

Er is geen enkele kijker geschikt voor alle situaties. Je zult dus keuzes moeten maken aan de hand van het gebruik. Ga je slechts een keer op safari in Afrika en jaagt u verder al bersend voornamelijk in de polder, dan hoort daar een andere verrekijker bij dan wanneer u alleen maar in de bossen jaagt vanaf een hoogzit. Kies een kijker die past bij het overwegende gebruik. Dat voorkomt dat u er een paar aan moet schaffen. Als het verschil in gebruik echt te groot is zoals bijvoorbeeld tussen een zeer lichtsterke richtkijker en een drijfjachtkijker, dan is het logisch om beide aan te schaffen.

Populair

Bij Meopta is veruit de meest populaire verrekijker de MeoPro 10x42HD. Het is een lichte, compacte krachtpatser. Wanneer u de kijker in uw hand hebt, dan is het beeld bij een vergroting van 10x nog goed stabiel te houden. Dat komt door het relatief lage gewicht, 714 gram. Daardoor is een statief niet direct noodzakelijk. Uiteraard wel wanneer u langdurig naar een onderwerp kijkt. Dan houdt u de kijker namelijk niet meer stil. Een buikstatief zoals de Steadify is dan een prima oplossing.

Testrapporten

Op houseofoutdoor.com/verreijkers/verreijkers-testen-en-vergelijken/ staan diverse testrapporten door dr. Gijs van Ginkel. Van Ginkel is emeritus universitair hoofddocent biofysica aan de Universiteit Utrecht. Hij publiceert veel over optiek, doet zelf testen en geldt als een autoriteit op het gebied van optiek. ■

Tekst: Joop Assink & Herbert Hoekerswever

Geen cautieplicht*

In casu was er geen sprake van een geconstateerd strafbaar feit op het moment dat verdachte de verklaring aflegde. Er was dus geen sprake van een verhoor als bedoeld in artikel 29 Wetboek van Strafvordering.

In deze zaak is verdachte het politiebureau binnen gelopen en heeft aan een verbalisant een verklaring afgelegd, de zogenaamde startverklaring. De verbalisant heeft hiervan een proces-verbaal opgemaakt. De verdediging stelt dat verdachte geen cautie is gegeven. De verbalisant heeft op zitting verklaard dat hij verdachte niet de cautie heeft gegeven en dat hij zich niet kan herinneren of hij verdachte heeft gewezen op de mogelijkheid van verhoorbijstand. Verbalisant heeft ook verklaard dat hij verdachte wel vragen heeft gesteld naar aanleiding van zijn verklaring, maar toen verdachte specifiek over wapens, drugs en geld begon heeft hij het gesprek beëindigd.

Had verdachte gewezen moeten worden op het zwijgrecht of het recht op verhoorbijstand?

De rechtbank oordeelt als volgt: op grond van artikel 29 SV moet een verhorende ambtenaar voor aanvang van het verhoor aan verdachte mededelen dat hij niet tot antwoorden verplicht is: hij moet hem de cautie geven.

Er is sprake van een verhoor in het geval van 'vragen aan een door een opsporingsambtenaar als verdachte aangemerkt persoon betreffende zijn betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit' (HR 2 oktober 1979, NJ 1980/243). In het geval van verdachte was geen sprake van een geconstateerd strafbaar feit op het moment dat hij de verklaring aflegde. Ook heeft de verbalisant vragen gesteld ter verheldering. Hij heeft verdachte niet bevraagd over strafbare feiten, laat staan over zijn betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit.

Er was dus geen sprake van een verhoor in de zin van artikel 29 SV, zodat de plicht tot het geven van de cautie niet gold toen verdachte zijn verklaring aflegde. Verdachte heeft zich vrijwillig bij het politiebureau gemeld en uit eigen beweging een verklaring afgelegd. Hij heeft er zelf voor gekozen om hierbij te melden dat er wapens, drugs en (veel) contant geld in zijn woning lagen. Ook om deze reden was er geen sprake van een verhoor (HR 8 maart 1988, NJ 1988/795). De verbalisant hoefde verdachte dus niet te wijzen op het recht om te zwijgen.

Met betrekking tot het wijzen op het recht op rechtsbijstand geldt dat een verbalisant dit moet doen voor aanvang van het eerste verhoor. Er was hier geen sprake van een verhoor, zodat verdachte niet op het recht op rechtsbijstand gewezen hoefde te worden. De startverklaring kan daarom voor het bewijs worden gebruikt. Verdachte is veroordeeld tot 6 jaar gevangenisstraf voor drugsbezit, illegaal wapenbezit en witwassen.

Uitspraak: 21-06-2017 Instantie: Rechtbank Amsterdam
ECLI:NL:RBAMS:2017:3790

** Cautie(plicht): De cautie is de mededeling aan een verdachte dat deze het recht heeft om te zwijgen en om zichzelf niet te incrimineren. Het doel ervan is te voorkomen dat een verdachte ongewild meewerkt aan zijn eigen veroordeling. Men heeft net zo goed het recht om te zwijgen als het 'recht om een leugen te vertellen'. Men mag zeggen wat men wil. Anders zou uit de reactie op bepaalde te stellen gesloten vragen toch impliciet logisch een bekentenis gekregen kunnen worden. Op de vraag 'Heb je het gedaan?' kan een dader immers als hij niet mag liegen slechts antwoorden met ja of met zwijgen. De vrijheid om nee te antwoorden en te liegen moet daarom ook gezien worden als onlosmakelijk verbonden met zijn recht om zichzelf niet te incrimineren.*

Bron: Wikipedia

Bekeuren op kenteken

Naar aanleiding van een aantal gerechtelijke uitspraken willen wij hierbij nogmaals de nadruk leggen op het feit dat indien staandehouding mogelijk is bij wet Muldergedragingen de betrokkene volgens de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) moet worden staande gehouden!

De rechtspraak laat duidelijk zien dat, indien mogelijk, altijd staande gehouden dient te worden. Alleen indien dit niet mogelijk is, kan op basis van artikel 5 WAHV op kenteken worden bekeurd. Het is daarbij van belang dat de reden waarom niet kon worden staande gehouden direct wordt vermeld.

Het Hof Leeuwarden vernietigt zaken waarbij geen reden van niet staande houden is vermeld in het zaakoverzicht.

Kijken in kofferbak en tassen

Onderstaande uitspraak heeft betrekking op het 'kijken in een auto' met toestemming en kan in uw boa-praktijk ook aan de orde komen.

Verdachte is vervolgd voor medeplegen van inbraken in een sportkantine en een dorps huis. De raadvrouw heeft aangevoerd dat er sprake is geweest van een onrechtmatige doorzoeking van de auto waarin de verdachten zijn aangetroffen. De raadvrouw geeft aan dat de verdachte toestemming heeft gegeven voor het kijken in de auto, maar dat dit geen toestemming inhoudt voor het doorzoeken van de kofferbak en van de aanwezige tassen in de auto.

Het hof oordeelt dat het kijken in het voertuig ook het kijken in de kofferbak en in de auto aanwezige tassen omvat. Het verweer van de raadvrouw wordt verworpen.

Uitspraak: 09-07-2017 Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ECLI:NL:GHARL:2017:6432

Wel filmen, geen lampje

De zaak: Schijnen met fel lampje op gezichten van verbalisanten waardoor aanhouding van medeverdachte wordt belemmerd.

Verbalisanten werden tijdens een aanhouding van een persoon gehinderd door verdachte doordat hij met een felle lamp in de ogen van de verbalisanten scheen, op ongeveer 50 centimeter afstand. Beide verbalisanten hebben tegen verdachte gezegd dat hij het licht niet op hun gezicht moest richten, omdat dit hun zicht beperkte. Verbalisant heeft ook aangegeven dat de verdachte hem wel mocht filmen maar hem niet mocht hinderen in zijn werk.

Het Hof wil aannemen dat de verdachte slechts de aanhouding van de medeverdachte heeft willen filmen, maar zijn telefoon straalde daarbij een fel licht uit. Door dit licht werden de verbalisanten gehinderd in de normale afwikkeling van hun taak. De verdachte is hierop gewezen door de verbalisanten, maar hij is er toch mee doorgegaan.

Het Hof is dan ook van oordeel dat uit dit handelen van de verdachte tenminste voorwaardelijk opzet blijkt op het belemmeren van de werkzaamheden van de verbalisanten.

Uitspraak: 03-02-2017 Instantie: Gerechtshof Amsterdam ECLI:NL:GHAMS:2017:2687

Tekst: Reinier Broeks
Foto's Middachten

Faunadag 2018 op kasteel Middachten, De Steeg

“De Faunadag is het enige evenement met gratis toegang tot het kasteel. Je zou het kunnen zien als een vorm van verantwoording afleggen aan het grote publiek. We laten zien hoe we het achterliggende jaar het beheer hebben uitgevoerd,” aldus Henri Kleijer, medeorganisator van de Faunadag 2018.

Vrijdag 23 maart

Op zaterdag 24 maart 2018 is het landgoed Middachten open voor het grote publiek. De vrijdagavond ervoor begint het evenement al voor genodigden. In het koetshuis opent de Franz, Graaf zu Ortenburg de avond en is er voor de wildbeheerders een presentatie van een gastspreker. Daarna volgt het jachthoornblazen op de trappen van het kasteel waarna de gasten het kasteel en de bijgebouwen in kunnen om de tentoonstelling te bekijken. Het gaat over geweien van edelherten, damherten en reeën, de tanden van de mannelijke wilde zwijnen en de horens van de moeflons. Die zijn de week voor de Faunadag allemaal aangeleverd op het kasteel en worden op de woensdag gekeurd door een deskundige keuringscommissie.

Rode stip

Kleijer licht toe: “De keuring gaat over de gemaakte afspraken binnen de afgegeven ontheffingen. Dus niet over de kwaliteit of over hoe mooi een gewei is. Het gaat puur over het afschot. Of dat past binnen de afgesproken classificatie en de vrijgave in het kader van beheer.” Als voorbeeld geeft Kleijer het afschot van een edelhert binnen zijn WBE: “Tot en met 3de kop mogen alle herten geschoten, inclusief de kroonherten, en vervolgens vanaf 12de kop, ook inclusief kroonherten. Alles wat daar tussen zit mag, uiteraard het afschotplan volgend, geschoten worden maar dan mag er geen kroon in het gewei zitten.” Een gewei van een dier dat niet binnen de regels valt, krijgt de beruchte rode stip. Verkeerd afschot. Voor de tentoonstelling is een catalogus gemaakt om de bezoeker te informeren over de achtergrond van het gewei of de tanden. De rode stip is voor iedereen zichtbaar. Daardoor wordt de jager bewust gemaakt van zijn verantwoordelijkheid met betrekking tot het beheer.

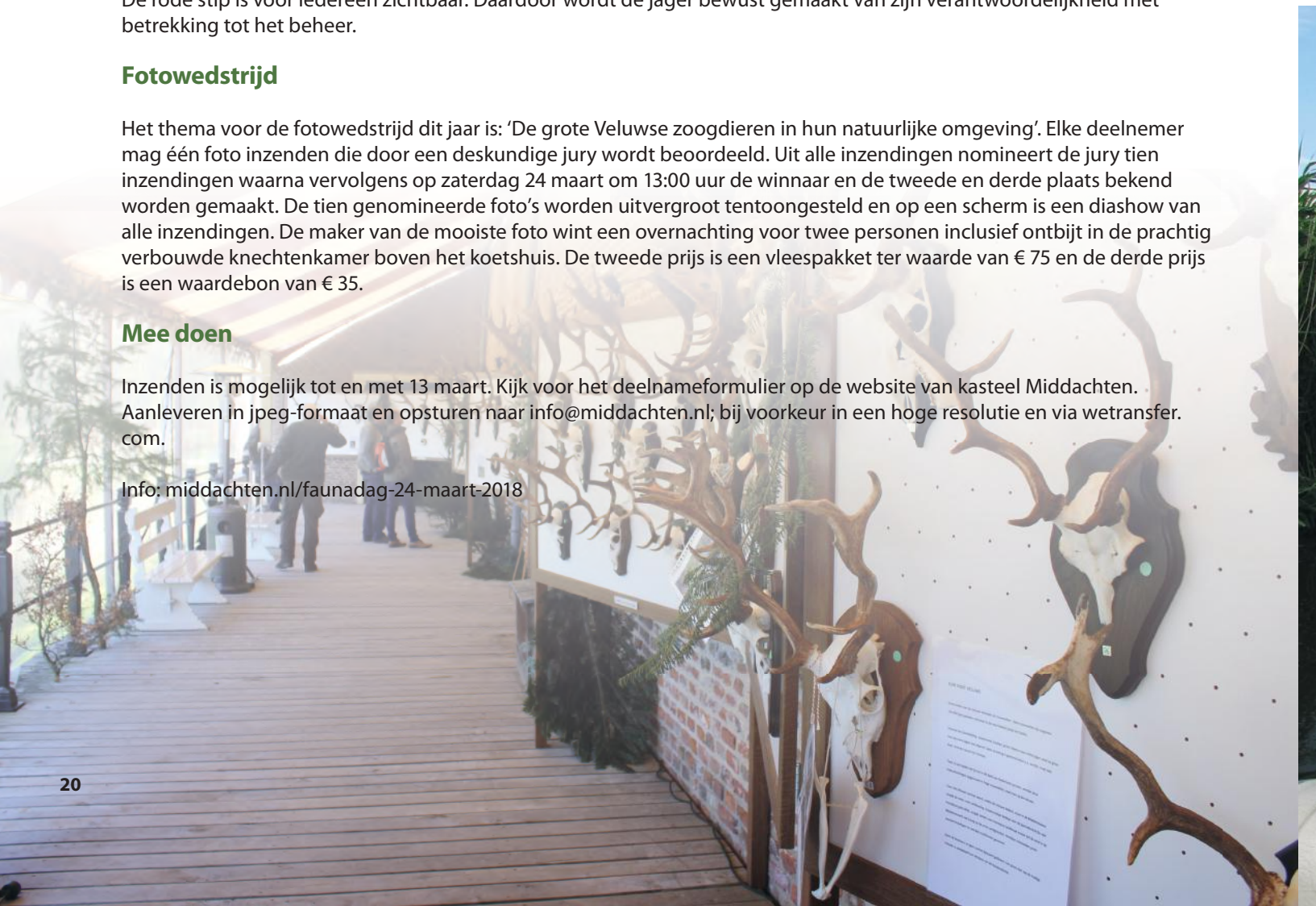
Fotowedstrijd

Het thema voor de fotowedstrijd dit jaar is: ‘De grote Veluwe zoogdieren in hun natuurlijke omgeving’. Elke deelnemer mag één foto inzenden die door een deskundige jury wordt beoordeeld. Uit alle inzendingen nomineert de jury tien inzendingen waarna vervolgens op zaterdag 24 maart om 13:00 uur de winnaar en de tweede en derde plaats bekend worden gemaakt. De tien genomineerde foto's worden uitvergroot tentoongesteld en op een scherm is een diashow van alle inzendingen. De maker van de mooiste foto wint een overnachting voor twee personen inclusief ontbijt in de prachtig verbouwde knechtenkamer boven het koetshuis. De tweede prijs is een vleespakket ter waarde van € 75 en de derde prijs is een waardebon van € 35.

Mee doen

Inzenden is mogelijk tot en met 13 maart. Kijk voor het deelnameformulier op de website van kasteel Middachten. Aanleveren in jpeg-formaat en opsturen naar info@middachten.nl; bij voorkeur in een hoge resolutie en via wetransfer.com.

Info: middachten.nl/faunadag-24-maart-2018

Tekst: Jaap Wansinck
Foto's: Bert de Zeeuw

Op pad met ...

De rode draad door zijn carrière is dat Bert de Zeeuw altijd buiten is. De Zeeuw, nu 53 jaar oud, begon als lijntrekker, het aanbrengen van wegmarkeringen. Inmiddels is hij boa voor Staatsbosbeheer. Een schets van een man die steeds 'groener' werd.

"Na de lagere school, ging ik in Gouda naar de technische school en daarna aan het werk bij de firma 'Reflectielijnen'. Ik bracht door het hele land wegmarkeringen aan en werd een echte lijntrekker. Maar na een paar jaar, ik was toen een jaar of 19, maakte ik de overstap naar het waterschap De Aarlanden, nu het Hoogheemraadschap Rijnland. Daar heb ik vijf jaar met veel plezier gewerkt als buitendienstmedewerker, waar ik zelfstandig allerlei werkzaamheden in de polder uitvoerde. Hier begon mijn 'groene gevoel' tot ontwikkeling te komen. Bij het waterschap kwam ik al snel in aanraking met de muskusrattenvangers. Dat werk trok mij wel aan, waardoor ook deze overstap, van het waterschap naar muskusrattenbestrijding eigenlijk heel logisch was."

"Bij de muskusrattenbestrijding in de provincie Zuid-Holland werkte ik geheel zelfstandig in de polder. In weer en wind was ik bezig. Als bestrijder kreeg je de verantwoording voor je eigen werkgebied; dat diende je schoon te houden van muskusratten. Ik was zo vrij als een vogel want er was nog geen mobiele telefoon. Tegenwoordig worden alle vangsten en vangmiddelen digitaal vastgelegd. Als ik de huidige bestrijders nog wel eens spreek, wordt er met weemoed teruggekeken naar de goeie oude tijd. Vanuit de Provincie werd de doorstroming van mensen erg gestimuleerd. Dat gaf mij de mogelijkheid om bij te leren. Ik haalde mijn boa-papieren en mijn jachtdiploma."

"Al vrij snel werd ik erop attent gemaakt dat er een functie als toezichthouder bij de Groenservice Zuid-Holland (G.Z-H) beschikbaar was. Ik heb meteen een brief geschreven en kon op gesprek komen. Ik had geen politieachtergrond dus ik moest diverse testen ondergaan. Dat was een fors traject. Steeds als ik een test met goed gevolg had doorlopen en dacht dat ik er was, volgde er weer een test. Maar ja, de aanhouder wint en zo was het ook bij mij. Uiteindelijk werd ik aangenomen in de Regio De Landen met het kantoor in Bleiswijk. Een van de gebieden die tot mijn werkgebied ging behoren was de Rottemeren. Ik kreeg een kaart van het werkgebied, een contactsleutel, een telefoon, een porto en er werd verteld waar het werkgebied zo ongeveer lag. Tegenwoordig gaat dat gelukkig iets anders."

“Zo ging ik de eerste dag op pad, nu zo’n 20 jaar geleden. Ik had nog nooit een bekeuring uitgeschreven; ik was zo groen als gras. Dat het meteen zo’n heftige dag zou worden, had ik niet verwacht. Ik werd geconfronteerd met een zeer ernstig eenzijdig ongeval van een bestelbus tegen een boom op de Merenweg in Bleiswijk. Ik weet het nog als gisteren: de bestuurder werd door de brandweer uit zijn benarde positie bevrijd en zwaar gewond overgebracht naar een ziekenhuis. Mijn eerste werkdag was er dus een om nooit te vergeten. Ik maakte gelijk kennis met de chef van de politie Rotterdam-Rijnmond, Ton van Eijdsden, dat bleek een gouwe vent te zijn. Echt van niet zeuren, gewoon uitvoeren. Van Van Eijdsden heb ik veel geleerd en een er mooie vriendschap aan overgehouden. Ook met het huidige team Midden Schieland werk ik nu ook nog heel plezierig samen. De samenwerking met de politie heb ik altijd als goed en plezierig ervaren.”

“Via de politie Rotterdam-Rijnmond, tegenwoordig de Eenheid Rotterdam, kwam ik in aanraking met de groene jongens binnen de politie. Al snel raakte ik betrokken bij het organiseren van de groene Boa-dagen. Die dagen zijn erop gericht om te leren zien wat je in het veld tegen kunt komen en wat je er als opsporingsambtenaar mee kunt of moet doen. Dagen waarop er tussen collega’s veel uitwisseling van praktijkervaringen zijn. Met de groene jongens, het tegenwoordige Interregionale Milieuteam, werk ik nog steeds veel samen. Dit zijn wel altijd de mooie groene zaken waar meer inhoud in zit. Ook kan ik altijd met groene vragen bij ze terecht. De groene specialistische handhavingswereld is erg klein. Ik kom veel dezelfde mensen tegen. Het is een beetje ons kent ons.”

“Op 1 januari 2017 ben ik met alle collega’s overgegaan naar Staatsbosbeheer omdat de G.Z-H op hield te bestaan. Ik ben heel blij dat we gewoon ons werk hebben behouden. Bij de G.Z-H werkte we ook al voor het Recreatieschap Rottmeren en nog voor diverse andere schappen. We moesten mixen met twee culturen en dat kostte tijd, maar het draait nu best goed wat ook erg leuk is om te zien en te merken. Het team bij Staatsbosbeheer waar ik nu werk, bestaat uit vijftien personen, drie daarvan hebben een aanstelling als boa. Een van deze boa’s ben ik en mijn functie is boswachter publiek/boa, eigenlijk alleen nog maar voor het Recreatieschap Rottmeren in het Team Rottmeren/Bentwoud. Natuurlijk kunnen we collega’s van andere teams altijd ondersteunen.”

“Als boa domein II heb ik mij gespecialiseerd in de groene wetgeving. Om in de groene wetgeving een beetje bij te blijven, moet je veel lezen in soms taaie stukken wetgeving. Als specialist op gebied van groene wetgeving kan ik ook een collega helpen met zijn groene vragen. Verder ben ik samen met een collega stagebegeleider van studenten van de opleiding Handhaving Toezicht en Veiligheid (HTV) van het MBO Rijnland. De studenten komen bij ons op stage en leren in ongeveer tien weken wat het groene handhaven is. Ze krijgen zo groene kennis en leren deze in de praktijk toe te passen. Ik geef ook nog een aantal presentaties groene wetgeving op hun school. De stagiaires kom je later weer

tegen bij een gemeente of de politie en dat is zeer leuk om te zien. Bijna altijd wordt je herkend als 'die vent die in het bos werkt'. Ik stond en sta ze met raad en daad terzijde."

"Het werken in een recreatieschap is net iets anders als het werken in een eigen gebied van Staatsbosbeheer. Binnen een recreatieschap heb je te maken met wensen van de klant, het recreatieschap. Het recreatieschap heeft een schapsplan waarin het beheer, onderhoud, ontwikkeling en handhaving is vastgelegd. Het motto daarbij is dat het gebied schoon, heel en veilig moet zijn. Binnen Staatsbosbeheer kennen we het motto 'Beschermen, Beleven en Benutten'. Dat is ook in de schapsgebieden goed toepasbaar."

"Het recreatiegebied Rottemeren trekt heel veel bezoekers op gebied van buitensporters, ruiters, fietsers, watersport, zwemmers en dag-kampeerders. Dit alles maakt het werk heel veelzijdig. Verder kennen we uiteraard binnen het gebied alle problematiek van een buitengebied onder de grote stad zoals, overlast van jeugd, dumpingen, hennepkweek, kampvuren, visserijoverlast en geluidsoverlast.

We werken veel samen met politie, en boa's van zusterorganisaties, gemeente en sportvisserij. Ook sluit ik aan bij het jeugdoverleg met de gemeente Lansingerland alwaar we alle problemen met jeugd maandelijks bespreken."

"Tijdens het werk maak je ook niet-leuke dingen mee. Tijdens de vele bezoeken in het gebied gebeurt er altijd wel iets. In gevallen waarbij we in ons werk te maken krijgen met een traumatische ervaring, kan men terugvallen op een landelijk team traumaopvang binnen Staatsbosbeheer.

Ikzelf ben ook lid van het landelijke trauma opvangteam. We geven de betrokken collega's steun en helpen bij de verwerking van het trauma."

"Buiten het vele werk heb ik ook nog tijd voor hobby's: faunabeheer in een eigen veld, natuurpresentaties gericht op wetgeving verzorgen, bestuurslid voor de KNVvN en het secretaris zijn van een ijsclub wat ook altijd heel gezellig is. Het secretaris zijn van de ijsclub is meer een gezelligheidsclub van goede vrienden en dan blijf je gewoon iedere nieuwe bestuursverkiezing zitten. Mooi om met een club prima vrienden de club draaiende te houden. Het faunabeheer in een eigen veld is erg leuk om te doen. Ik ben tegenwoordig meer bezig met tellen en rapporteren dan met het feitelijke beheer, maar ondanks dat maakt het de hobby erg leuk. Afspraken maken met de agrariërs en bijsturen als er bijvoorbeeld wildschade optreedt. Samen met mijn maatje Ranger (labrador) in het veld zijn. Een goed veld heeft ook uitstraling naar de buurvelden en omgeving, die daar ook van mee profiteren. Genieten van het wild in het veld waar een ieder gratis van kan meegenieten."

"Verder ben ik ook nog bestuurslid voor de KNVvN in Zuid-Holland en daarbij belast met het verzorgen van een schietteam op de jaarlijkse landelijke Schietdag in Liempde. Dit jaar werden we met het team 3de op de landelijke wedstrijd en dat is best goed."

De Zeeuw is een zeer gedreven collega met een grote kennis van zaken, zeker op het gebied van wet- en regelgeving. Hij is voorlichter bij diverse clubs van verschillend pluimage. Al met al een collega om trots op te zijn.

Drie keer geven en nemen

Ja, ja, het is al weer het einde van het jaar. Het sneeuwt volop en voor de jachtopzichter zijn de november- en decembermaanden traditioneel drukke tijden. Allerlei jachtdagen en stroperij en iedereen wil nog graag wat wild, zo vlak voor de kerst. Boeren en andere verpachters van de jacht moeten van wild voorzien worden; dat geldt ook de connecties van de jachtcombinatie. Dus al met al een drukte van belang voor de jachtopzichter, tenminste zo was het bij ons altijd.

Zo had ik in die jaren heel veel vertrouwde tipgevers; tegen de stroperij heel belangrijk. Ik hield ze ook altijd geheim en voor mezelf. Een tipgever woonde bij de ingang van een soort recreatieplas, eigendom van een grote instantie. Het was een mooi stuk natuur: water, riet, grienden en populierenbossen met veel ondergroei. Een eldorado voor het wild zoals haas, konijn, fazant en ree.

Achter het huis van mijn tipgever lag nog een oud eendenkooitje dat dichtgeslibd was met riet. Een super plek voor het wild. Alles was aanwezig. Voedsel, rust en dekking. Het was een stuk van ongeveer een halve hectare. Ik nam het een paar keer per jaar altijd mee met de drijfjacht.

Ook deze keer liep ik ongeveer een week van tevoren even door het gebied om te kijken of ik er wel door kon komen met de drijfjacht. Want met veel regen stond er ooit zoveel water dat je er niet door kon. Ik liep er nu ook doorheen en zag tot mijn grote verbazing een klein fazantenfuikje staan die in gebruik was. Een fazantenfuik is niks anders dan een koepel van dubbeltjesgaas met een ingang van spaken waar de fazanten wel in maar niet meer uit kunnen.

Vanaf nu verloor ik het niet meer uit het oog; ik hield het scherp in de gaten. Op een zaterdagochtend was ik in de schemering al op mijn post en zag dat de fuik belopen was. Er zaten twee hennen in. Ik nestelde mij in het riet en wachtte af. Wachten duurt altijd lang maar geduld is een schone zaak. En om halftien kwam er iemand aan gelopen. Hij liep rechtstreeks naar het fuik en wat schets mijn grote verbazing? Het was mijn zeer goede en betrouwbare tipgever, waar ik al heel veel mooie zaken aan te danken had. Nou, daar zat ik dan. Nu moest ik snel denken. Van mij kreeg hij met de kerst altijd een haas. Die had hij graag, zei hij altijd. Ik liet hem daarom zijn gang gaan. Hij deed de fazanten in een zak en ging op huis aan.

Een week later: de drijfjacht achter zijn huis was goed. Mooi wild op het vlak, in de grienden en in het inmiddels befaamde bosje. De dag erna ging ik hem een mooie jonge haas brengen. Hij was er erg blij mee. Met hem mee naar binnen en na een praatje en twee bakken koffie vroeg ik hem of hij alleen maar haas at met de kerst. Hij kreeg een hoofd zo rood en groot als ongeveer de ondergaande zon en zei na even twifelen: "Je heb het toch zeker niet ontdekt, hè?" Waarop ik driftig 'jawel' knikte. Hij schaamde zich kapot en vroeg meteen: "En nu?" "Leg het eens uit, Sjaak," zie ik tegen hem. "Cees, ik doe dit al vanaf mijn zestiende ieder jaar. Echt, het is maar eenmalig, alleen met kerst. Ga maar kijken, de kooi is al weg. We hebben altijd met de

kerst een haas en twee fazanten in de pan bij mijn ouders." Ik zei tegen Sjaak dat hij een goede tipgever voor mij is. "Ik zie ook wel dat het geen massaproductie is. Als het bij twee fazanten blijft en jij vindt het leuk om ieder jaar je eigen vogels te vangen, dan kijk ik een andere kant op. Maar als het grootschalig gaat worden, dan ga je er op." "Nee Cees, absoluut niet." We gingen als vrienden uit elkaar, met de beste wensen natuurlijk. Dat was EEN.

TWEE was bij een beheerder van een kasteel. Ik had daar de jacht omheen. Een hele mooie jacht met grote vlakken en grienden, populieren en knotwilgen en het lag tegen de Waal. We hielden daar een keer per jaar een drijfjacht op haas, fazant en eend. Het was een heel mooi gebied met veel wild en dus ook veel stroperij. Ook hier had ik een zeer goede tipgever; zo'n iemand heb je gewoon nodig. Ik kan toch niet overal tegelijk zijn? De man woonde op het kasteel zelf, dus midden in het hol van de leeuw. Met zoveel wild om de deur is de verleiding wel erg groot. Ik kwam vaak bij hem. Als ik bij hem in de buurt was ging altijd even aan voor een bak koffie of een kop soep, die zijn vrouw zo geweldig kon maken. Was ik bij hem in het veld, dan had ik wat extra tijd. Ik kon dan namelijk met het pontje naar huis. Dat kostte veel minder tijd dan wanneer ik over de brug moest. Nadeel was dat het pontje maar tot elf uur ging. Na dat tijdstip moest je dan toch nog over de weg.

Het was begin december en hij belde mij of ik die dag in de buurt was. "Dat treft," zei ik. "Want ik kom morgen jouw kant op. Het wordt hoogwater en ik kom een haas en een koppel fazanten brengen." Die kreeg hij ieder jaar van de combinatie want tijdens jachtdag konden we ook altijd gebruik maken van het kasteel want dan zijn er toch geen bezoekers.

Ik kwam de volgende dag op de koffie met mijn haas en fazanten en trof zijn vrouw in de keuken aan. Ze begroette me: "Hoi Cees, Gerard is in de schuur, ga maar even kijken." Ik wist daar blindelings de weg en liep langs de oude paardenstallen naar de schuur die bij het huis hoorde. En daar schrok iemand zich harstikke dood. Gerard was omringd met eendenveren en was net begonnen zijn vierde eend te plukken. "Nou maat, jij zit goed in het wild!" zei tegen hem. "Ik heb net ook nog wat bij je vrouw gebracht. Van wie heb je die eenden gekregen?"

Hij begon een beetje te stotteren en zei: "Cees, luister, ik heb ze zelf gevangen achter in de slotgracht. Je hebt me overlopen. Ik zal heel eerlijk zijn: af en toe vang ik een paar

eenden. Het barst er toch van." Waarop ik zei: "Gerard, ik heb daar niet zoveel moeite mee, maar zeg het dan tegen mij. Dan kan ik je ook verdedigen als een ander je betrappt." Hij bood wel drie keer zijn excuus aan. "Maak die laatste eend maar af, dan gaan we aan de koffie. Maar maak er geen gewoonte van." Na dit voorval belde hij me jaarlijks een paar keer op of hij wat eenden mocht vangen. Dat ging zo nog jaren door.

En dit is DRIE. Het was in Brabant. Ik zat er net twee jaar maar had toch al een heel goed contact met een boer aan de rand van mijn veld. Nou had ik eigenlijk met iedere boer een zeer goed contact maar met deze was het wel heel speciaal. Hij was namelijk ook een heel goede tipgever. Hij zag iedere auto die het veld in kwam en er niet thuis hoorde. Echt een super vent: hij had er goede kijk op wat goed was of niet deugde.

Maar ook hij deed ieder jaar, tegen de kerst, wel iets wat feitelijk niet door de beugel kon. Ik kneep dan weer een oogje dicht, maar liet hem wel altijd weten dat ik het weldegelijk gezien had. Hij ving namelijk voor de kerst altijd zijn eigen haas. Hij reed dan met zijn tractor het veld in en als hij een haas zag liggen, stak hij hem perfect aan de gaffel (hooivork).

Hij deed dat waarschijnlijk al zo'n vijftientig tot dertig jaar. En dat terwijl hij er van mij ook altijd een kreeg. Maar goed, dat moet je zo'n man niet afnemen zolang het bij één haas blijft. Want ook hier was het weer dat ik het hele jaar door flink geholpen werd met informatie; voor mij heel belangrijk. Het is altijd een kwestie van geven en nemen.

Ik wens iedereen hele fijne dagen en een heel gezond 2018!

Cees van Geel

Provincie Gelderland schaft behandelbedrag bij faunaschade af

De provincie Gelderland gaat het behandelbedrag van 300 euro dat boeren moeten betalen bij de aanvraag van een faunaschadevergoeding afschaffen. Dat heeft gedeputeerde Van Dijk op woensdag 25 oktober gemeld in een vergadering van de commissie Ruimtelijke Ordening, Landelijk Gebied en Wonen van Provinciale Staten. Enkele maanden geleden had een meerderheid in de Provinciale Staten al op dat besluit aangedrongen. Van Dijk wilde het onderwerp echter eerst met collega's uit andere provincie bespreken in het Interprovinciaal Overleg.

Van Dijk stelde vast dat een eenduidig beleid ten aanzien van het behandelbedrag in alle Nederlandse provincies er niet in zit. De provincies Groningen en Zeeland hebben een statiegeldregeling voor schade door wild, in Limburg hoeven boeren en telers geen behandelbedrag te betalen. Omdat andere provincies geen wijziging overwegen, gaat de provincie Gelderland zelf aan de slag met een statiegeldregeling. Dat houdt in dat er vooraf wel een bedrag moet worden betaald. Als een schade toegekend wordt, wordt dit bedrag weer teruggestort.

Bron: Nieuwe Oogst

Boeren krijgen hulp in strijd tegen georganiseerde criminaliteit

Het buitengebied is kwetsbaar voor de georganiseerde criminaliteit. Agrariërs krijgen steeds vaker te maken met bendes die op bestelling landbouwmachines en peperdure GPS-systemen stelen, drugsafval dumpen of leegstaande schuren huren voor hennepsteelt, een xtc-lab of mensenhandel. Dat meldt het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, het CCV.

Het is volgens het CCV voor boerenbedrijven onmogelijk om alleen de strijd tegen deze vormen van georganiseerde criminaliteit aan te gaan. Daarom starten steeds meer gemeenten met het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) Buitengebied, dat de basis vormt voor een intensieve samenwerking tussen publieke en private partijen om het buitengebied veiliger te maken. Dronten is als eerste gemeente in de provincie Flevoland met het KVO Buitengebied gestart.

Samenwerkingsverbanden

Ervaringen in pilotgebieden in Gelderland en Noord-Brabant leren dat de criminaliteit daalt als gemeenten, politie, brandweer, agrariërs, waterschappen, natuurorganisaties en jagers intensiever met elkaar samenwerken. Het CCV begeleidt buitengebieden bij het opzetten van de KVO samenwerkingsverbanden. "Onze ervaring is dat het elkaar persoonlijk leren kennen en het delen van informatie al direct winst oplevert", aldus Francie van de Beek, plaatsvervangend directeur van het CCV. "Zo ontdek je patronen en worden criminele activiteiten ineens zichtbaar. En kunnen er gezamenlijk gerichte acties worden genomen."

Uitrol in Oost- en Midden-Nederland

Veilige buitengebieden hebben een hoge prioriteit in de regio's Oost en Midden-Nederland. Daarom is door de Platforms Veilig Ondernemen (PVO) in deze regio's subsidie aangevraagd bij het ministerie van Justitie en Veiligheid, waarmee in cofinanciering nog acht KVO-projecten worden gestart in buitengebieden in Oost- en Midden Nederland. Op basis van de ondermijningsbeelden die worden geleverd door de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) Midden-Nederland en Oost, gaan de lokale partijen ook hier aan de slag om de blinde vlekken in kaart te brengen en gezamenlijk maatregelen te nemen. Van de Beek: "Een goede ontwikkeling, waar wij als CCV graag een rol in spelen. Want dat is waar het CCV goed in is: partijen bij elkaar brengen en samenwerking faciliteren."

Bron: beveiligingsnieuws.nl

Geplande ingangsdatum Omgevingswet per 1 juli 2019 van de baan

De geplande ingangsdatum van de Omgevingswet per 1 juli 2019 is van de baan. Op dit moment wordt bezien wat een haalbare planning is, gezien de verschillende afhankelijkheden in het wetgevingstraject. Dat schrijft minister Schulz van Infrastructuur en Milieu in antwoord op vragen vanuit de Tweede Kamer. Snelheid mag volgens Schulz niet ten koste gaan van zorgvuldigheid. De transitie naar het nieuwe stelsel is al in volle gang. Een latere inwerkingtreding heeft vooralsnog geen consequenties voor deze transitie, de einddatum van de transitieperiode blijft 2029.

Bron: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Staatsbosbeheer wil trailrunning in goede banen leiden

Trailrunning wordt steeds populairder. Het is een sport waar deelnemers in de natuur op onverhard terrein hardlopen; bij voorkeur met hoogteverschillen en op een afwisselende ondergrond. Het gaat daarbij niet om persoonlijke records, maar om de uitdagingen van het parcours en het beleven van de natuur. Om de groeiende belangstelling in goede banen te leiden, slaan Staatsbosbeheer en trailrun-organisatie Trailrunning.eu de handen ineen. Samen gaan ze bijzondere trails in de mooiste Nederlandse natuurgebieden uitzetten. Soms tijdens een event of een trailrun clinic, maar ook als route om zelfstandig te lopen (GPX). Een deel van de opbrengsten van de evenementen vloeit terug naar de natuur in het gebied waar wordt gelopen. De routes worden samen met de boswachter uitgezet. Hij of zij kent immers de mooiste plekken, uitzichten en andere tips voor tijdens de tocht. De trails gaan alleen over bestaande onverharde (wandel)paden en door die gebieden waar kwetsbare flora en fauna niet verstoord wordt. Trailrunning.eu heeft onder het motto 'we only leave footprints' oog voor de natuur:

Zo gooien deelnemers onderweg geen verpakkingen weg en worden er geen plastic bekertjes gebruikt.

Bron: Staatsbosbeheer.nl

Het toezicht in de natuurgebieden langs de Maas in Midden- en Zuid-Limburg wordt verscherpt

Natuurmonumenten gaat dit de komende tijd in samenwerking met de politie doen omdat recreanten steeds meer overtredingen plegen en de natuur en de beoogde rust geweld aandoen. Het gaat om onder meer overtredingen van de Visserijwet, loslopende honden tussen grazende runderen en paarden en in het voorjaar broedende vogels op de grond, barbecuefeesten, afvaldumpingen, vernielingen aan het groen en geluidsoverlast. Veel ongeoorloofde activiteiten vinden plaats tussen zonsondergang en voor zonsopkomst.

Genieten

Boswachter Huub Joosten, coördinator van het milieubeheer in de Maasvallei, benadrukt dat Natuurmonumenten bezoekers zoveel mogelijk van de natuur, de rust en de ruimte in de Maasvallei wil laten genieten. "Je kunt het prachtige gebied met de zeer afwisselende riviernatuur op allerlei manieren heel actief beleven. Uniek voor Nederland", zegt Joosten. Maar zijn organisatie ziet zich nu genoodzaakt in te grijpen. Actiever toezicht en handhaving van de regels met gele kaarten en bekeuringen is extra nodig. De Maasvallei is geen groot pretpark maar een zeldzaam mooi natuurpark."

Verschroeide kampvuurplekken

Handhavingsacties door buitengewoon opsporingsambtenaren worden niet vooraf aangekondigd. Zaterdagmorgen trokken boa's het RivierPark Maasvallei in Meers in, waar ze door het slechte weer geen bezoekers aantroffen. Wel troffen ze in het bijzijn van vaste bezoeker en IVN'er Stuf Kaasenbrood uit Elsloo op diverse plekken afval en verschroeide kampvuurplekken aan. Verder bleken er drie koeien te grazen die in het met hekwerk omheinde winterbed van de Maas niets te zoeken hadden. Volgens de boa's leeft de problematiek met zich misdragende recreanten ook in ander natuurgebieden, vooral in Zuid-Limburg, zoals de Sint-Pietersberg, de Brunsummerheide en de Schinveldse bossen. In dat laatste gebied is ook veel handhavingscapaciteit nodig om stroperij tegen te gaan.

Bron: Eric van Dorst, De Limburger.nl

Crossen in Natura 2000

De Rechtbank Noord-Nederland heeft in oktober drie motorrijders veroordeeld tot geldboetes van € 500 en € 250. Zij kregen deze boetes voor het rijden in een Natura 2000 gebied en het gebruik maken van een 'Off the road-motor' op de openbare weg.

Natura 2000

Op 24 januari 2016 reed een groepje van drie motorrijders in het natuurgebied het Holtingerveld in de gemeente Westerveld (DR). Dit is een Natura 2000 gebied en maakt daarmee onderdeel uit van een Europees netwerk van natuurbeschermingsgebieden. De motorrijders reden door het stuifgebied over de zandduinen en de zandpaden, wat op grote afstand hoorbaar moet zijn geweest.

Verstorend effect

De verdachten hebben volgens de rechtbank met hun handelen regelgeving overtreden die bedoeld is om de habitat in kwetsbare gebieden te beschermen. Door dat handelen kon een verstorend effect optreden voor de aldaar aanwezige flora en fauna. Voor deze feiten heeft de rechtbank elk van de verdachten veroordeeld tot een geldboete van € 500.

Off the road-motoren

De verdachten reden daarbij op off the road-motoren die niet aan de bepalingen van het Reglement voertuigen voldeden. Ze waren namelijk niet voorzien van richtingaanwijzers, spiegels en reflectoren. Hiervoor heeft de rechtbank alle verdachten geldboetes van € 250 opgelegd.

Geen veroordeling voor bedreiging

Eén van de verdachten was daarnaast ook nog bedreiging van een opsporingsambtenaar ten laste gelegd. Daarvan is verdachte vrijgesproken.

Bron: Rechtbank Noord-Nederland

Campagne tegen stropers van start

In Noord-Holland campagne tegen stropers van start. Stroperij komt steeds vaker en op grotere schaal voor in onze natuurgebieden. Steeds meer mensen verlaten de natuur met tassen en emmers vol eten om te verkopen. Denk aan konijnen, paddenstoelen, vissen, mossen en andere planten. Dit is stroperij, dat is illegaal en dus strafbaar. De organisaties die natuurgebieden beheren voeren daarom samen met de politie een handhavingsactie om stroperij en het verhandelen van de spullen aan te pakken. En om de bewustwording van de schade en gevaren van stroperij te vergroten.

Sommige mensen kennen de regels van stroperij niet en zijn zich ook niet bewust van de impact van hun gedrag. Kleine hoeveelheden voor eigen gebruik worden door de beheerders door de vingers gezien, maar het leegstrippen van de bossen niet en daar zal tegen worden opgetreden. Daarom slaan de beheerders en de politie de handen ineen en zijn ze een handhavingsactie gestart. De natuur en de biodiversiteit lopen enorme schade op door stroperij. Daarnaast kun je er ziektes en vergiftiging door oplopen.

Stropers

De beheerders, te weten Landschap Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Goois Natuurreservaat, PWN, Sportvisserij en Recreatie Noord-Holland, slaan de handen ineen tijdens deze handhavingsactie. Doel is om meer bewustwording te creëren en deze illegale praktijken te stoppen. De beheerders werken hierbij samen met de politie omdat zij ook achter de afzetmarkt willen komen. De provincie Noord-Holland ondersteunt hen daarbij. Tijdens deze campagne wordt er verscherpt toezicht gehouden op stropers, worden er bekeuringen uitgedeeld en onderzoek gedaan naar de verkoop van het gestroopte materiaal.

Bron: Provincie Noord-Holland

TEEKWERENDE
KLEDING.NL

Heeft u last van teken en wilt u tekenbeten voorkomen? Wij hebben de oplossing!

“De kleding is optimaal afgestemd op bescherming tegen teken, zonder dat extra behandeling van kleding nodig is en met maximale aandacht voor uw gezondheid.”

100% veilig in gebruik
“Onze kleding is minimaal 80 keer wasbaar zonder dat deze zijn teekwerende werking verliest.”

Gemakkelijk en eenvoudig
online bestellen!

Teekwerendekleding
Industrieweg Oost 28
6662 NE ELST (GLD.)
Tel. 0481 - 36 41 41
www.teekwerendekleding.nl